

Nr 15.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m., given Stockholms slott den 22 december 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—24:o hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 december 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler — vad angår ärendet nedan under punkt 24 efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet — vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför följande.

1:o.

Stadsägan nr 2013 i Stockholms stad (Tyska Botten).

Domänstgrelsen (skr. 20/10 1950) hemställer, att kronoegendomen Tyska Botten under Drottningholms slott — numera åsatt registerbeteckningen stadsägan nr 2013 i Stockholms stad — skall för en köpeskillning av 48 432 kronor säljas till Stockholms stad under vissa villkor, som angivits i ett

mellan styrelsen och stadens fastighetsnämnd upprättat förslag till köpekontrakt.

Den 16 mars 1945 förordnade Kungl. Maj:t, att bl. a. ifrågavarande kronoegendom skulle per den 1 juli 1945 upptagas till redovisning å domänfonden och underställas domänstyrelsens förvaltning samt att egendomen vid invärderingen skulle åsättas ett värde av 96 000 kronor.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelar domänstyrelsen följande.

Egendomen, som är belägen i Bromma församling av Stockholms stad, invid Mälaren omedelbart sydväst om stadsdelen Södra Ängby, innehåller en areal av 1,2108 hektar. Den är för närvarande utarrenderad till den 14 mars 1951 med förlängning av arrendekontraktet på ett år i sänder, därest uppsägning ej sker minst sex månader före arrendetidens utgång. Arrendavgiften utgör 1 250 kronor per år. Egendomen är bebyggd med arrendatorn, fru Signe Selander, tillhöriga hus. Taxeringsvärdet är 96 000 kronor, motsvarande det å domänfonden bokförda värdet.

Jag torde få erinra, att fråga om försäljning av egendomen tidigare varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning, då grundad på en framställning av domänstyrelsen den 14 december 1949. Ur denna framställning med tillhörande handlingar torde få återgivas följande.

I skrivelse till domänstyrelsen den 31 maj 1948 meddelade Stockholms stads fastighetskontor, att stadsplaneförslag upprättats för det s. k. Blackebergsområdet m. m., enligt vilket förslag ifrågavarande kronoegendom, motsvarande stadsägan nr 13 i Bromma, i sin helhet skulle utläggas till park, och anhöll att få upptaga förhandlingar om markens förvärvande att användas för angivna ändamål. I skrivelse den 24 juli 1948 meddelade fastighetskontoret vidare, att det med hänsyn till stadens exploateringsarbeten inom västliga delarna av Södra Ängby och angränsande delar av Spånga befunnits önskvärt att något utvidga den lossningsplats för sand m. m. omedelbart öster om kronoegendomen, som staden nyttjade, och hemställde att för detta ändamål få arrendera ett område om cirka 2 700 kvadratmeter av egendomen. Med föranledande härav lämnade domänstyrelsen arrendatorn av egendomen tillstånd att upplåta området till staden mot en årlig arrendavgift av 280 kronor per år.

Fastighetskontoret meddelade härefter ytterligare, att förut nämnda stadsplaneförslag skulle bli föremål för viss överarbetning, dock icke på sådant sätt att egendomen skulle bli berörd därav.

I yttrande över den ifrågasatta försäljningen förklarade sig *byggnadsstyrelsen* med hänsyn till ifrågavarande markområdes ringa storlek och dess isolerade läge icke hava något att erinra mot att kronan avhände sig detsamma.

Bostadsstyrelsen, som efter framställning av domänstyrelsen verkställt saluvärdering av egendomen, åberopade såsom eget yttrande innehållet i en i april 1949 inom styrelsen upprättad promemoria, vari anfördes i huvudsak följande.

Egendomen bestode av ett skifte, innehållande 10 208 kvadratmeter tomt och trädgård samt 1 900 kvadratmeter sank trädgårdsmark (liggande under 1-meterskurvan). För att beräkna ett värde å området, som enligt förslag till stadsplan vore avsett för parkändamål, hade antagits, att detsamma vore tillgängligt för bebyggelse. Därvid hade den mark, som återstode

efter avdrag för marken mellan 1-meterskurvan och vattenlinjen, ansetts ha bebyggelsevärde. Vid beräkningen hade jämförelse gjorts med dels området Blackeberg, vilket staden år 1947 inköpte till ett pris av 3 kronor 30 öre per kvadratmeter, dels ett område vid Nockebyhov, vilket staden år 1935 inköpte till ett pris av 1 krona 70 öre per kvadratmeter. Medeltalet av dessa båda pris eller 2 kronor 50 öre per kvadratmeter hade ansetts utgöra ett skäligt värde för marken. Värdet kunde under angivna förutsättningar anses utgöra $(10\,208 \times 2:50 =)$ 25 520 kronor.

På grundval av denna värdering upprättades mellan domänstyrelsen och Stockholms stads fastighetsnämnd förslag till kontrakt om kronoegendomens försäljning till Stockholms stad för en köpeskilling av 25 520 kronor under villkor bland andra om återköpsrätt för kronan för all framtid för det fall att egendomen, sedan gällande arrendekontrakt upphört att gälla, icke skulle komma att användas till park eller annat allmänt ändamål.

Domänstyrelsen framhöll, att den i kontraktsförslaget angivna köpeskillingen syntes mycket låg men att å andra sidan det egendomen åsatta taxeringsvärdet uppenbarligen vore alltför högt med hänsyn till markens användning enligt stadsplaneförslaget. Styrelsen ville för sin del med hänsyn till nämnda användning icke motsätta sig försäljning till förslaget pris, dock under det i kontraktsförslaget intagna förbehållet om återköpsrätt för kronan för all framtid.

I beslut den 20 januari 1950 fann Kungl. Maj:t domänstyrelsens framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I förberörda skrivelse den 20 oktober 1950 har *domänstyrelsen* meddelat att, sedan Stockholms stads fastighetskontor anhållit om styrelsens medverkan till förnyat ställningstagande i frågan om storleken av köpeskillingen för egendomen, nya förhandlingar förts med fastighetskontoret med utgångspunkt från en köpeskilling av 48 432 kronor, motsvarande 4 kronor för kvadratmeter. Med godkännande av denna köpeskilling hade sedermera stadsfullmäktige den 18 september 1950 beslutat uppdraga åt fastighetsnämnden att med domänstyrelsen träffa avtal om förvärv av egendomen till angivna pris och på följande villkor i övrigt.

Egendomen försäljes med tillträdesrätt för staden den 1 juli 1951 i då befintligt skick. Å egendomen befintliga vederbörande nyttjanderättshavare tillhöriga byggnader och anläggningar ingå icke i försäljningen.

Köpeskillingen erlägges kontant av staden å tillträdesdagen mot att styrelsen utfärdar köpebrev å försålda egendomen.

Staden skall från och med tillträdesdagen inträda i de rättigheter och skyldigheter, som styrelsen har i förhållande till egendomens arrendator, fru Signe Selander, enligt ett den 30 december 1946 och den 20 februari 1947 dagtecknat arrendekontrakt; ägande styrelsen uppbära den arrendeavgift och övrig inkomst från egendomen, som belöpa på tiden intill tillträdesdagen, medan avkastning, som belöper på tid därefter, tillfaller staden.

Styrelsen förbehåller sig återköpsrätt för kronan för all framtid, gällande återköpsrätten för det fall att egendomen, sedan ovan nämnda arrendekontrakt upphört att gälla, icke skulle komma att användas till park eller annat allmänt ändamål. Till säkerhet för denna återköpsrätt äger kronan erhålla inteckning i försålda egendomen.

Staden förbinder sig att, därest arrendekontraktet upphört att gälla i anledning av uppsägning från stadens sida, inlösa arrendatorn tillhöriga, å för-

sålda egendomen befintliga byggnader och anläggningar mot ersättning, motsvarande kostnaden vid lösentillfället för uppförande av byggnad och övriga anläggningar av lika utförande och storlek som de till lösen avsedda med det avdrag, som betingas av värdeminskning genom förslitning och föråldring samt med bortseende från värdet av säregna eller påtagligt lyxbetonade anordningar. Stadens lösenanbud skall vara arrendatorn till handa sist en månad efter arrendets upphörande. Åtnöjes ej arrendatorn med stadens anbud, äger han vid talans förlust sist en månad från det han mottagit anbudet hos staden påfordra, att frågan om lösenbeloppets bestämmande hänskjutes till slutgiltigt avgörande av skiljemän i den ordning, lag om skiljemän stadgar. Kostnaderna för skiljemännens förrättning gäldas av staden och arrendatorn till hälften vardera.

Styrelsen svarar för på tiden intill tillträdesdagen och staden för på tiden från nämnda dag belöpande skatter, onera och andra utgifter för försålda egendomen.

Staden betalar ensam kostnaderna för lagfart å detta fång.

Innehavaren av de elektriska ledningar, som med vederbörligt tillstånd framdragits över egendomen, skall, såvitt stadens rätt beröres, åga behålla och nyttja ledningarna utan rätt för staden till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna.

Därest icke Kungl. Maj:t och riksdagen för kronans del före den 1 juli 1951 medgivit försäljningen, har kontraktet till alla delar förfallit.

Domänstyrelsen har vidare anfört, att även den nu föreslagna köpeskillingen torde få anses vara låg i jämförelse med det egendomen åsatta taxeringsvärdet, 96 000 kronor. Emellertid vore, såsom styrelsen framhållit i sin skrivelse den 14 december 1949, taxeringsvärdet uppenbarligen alltför högt med hänsyn till markens avsedda användning enligt stadsplaneförslaget, nämligen parkändamål. På grund härav och enär försäljningen avsetts skola ske med förbehåll om återköpsrätt för kronan för all framtid, har styrelsen ansett köpeskillingen kunna godtagas.

Departementschefen.

Enligt föreliggande stadsplaneförslag skall hela ifrågavarande område utläggas till park eller annat allmänt ändamål. Med hänsyn härtill och till att kronan ej torde behöva området synes i sak icke något vara att erinra mot att kronan avhänder sig detsamma. Området har vid invärderingen i domänfonden åsatts ett värde av 96 000 kronor. Detta värde torde dock, såsom domänstyrelsen erinrat, få anses för högt. Den senast av staden erbjudna köpeskillningen, 48 432 kronor, vilken ligger något högre per kvadratmeter än vad kronan godtagit vid försäljning år 1947 till staden av mark i samma ytterområde, synes i stället kunna godtagas, särskilt som försäljningen skall förbindas med återköpsrätt för kronan för all framtid därest området icke användes för avsett ändamål. De i förslaget till köpekontrakt angivna villkoren giva mig icke heller anledning till erinran. Därest riksdagen medger försäljningen, torde domänstyrelsen i sinom tid böra bemyndigas att på i huvudsak dessa villkor verkställa försäljningen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kronoegendomen stadsägan nr 2013 i Stockholms stad (Tyska Botten) må säljas till staden för en köpeskilling av 48 432 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som angivits i det förut nämnda förslaget till köpekontrakt.

2:o.

Viskeryd 2^a i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 10/8 1950) hemställer, att kronoegendomen förra trumpetarbostället 1 mantal Viskeyrd 2^a i Vårdsbergs socken, Östergötlands län, skall säljas till egendomens arrendator Gösta Persson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Vårdsbergs järnvägsstation och 1 mil från Linköping, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 uppgick till 2 480 kronor 85 öre. Egendomen innehåller i ett skifte 38,9 hektar, därav 30,3 hektar åker och tomt, 7,8 hektar betesmark och 0,8 hektar impediment. Jorden är godartad och hävden god. Egendomen är täckdikad.

Byggnadsbeståndet är i medelgott skick. En del mindre hus, den elektriska anläggningen och vattenledningar med mera ägas av arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Forsaströms kraftaktiebolag och telegrafverket, äro framdragna över egendomen.

Egendomen uppgives äga del i ett vid laga skifte år 1846 i Viskeyrds by undantaget samfällt grus- och sandtag. Den är taxerad till ett jordbruksvärde av 53 600 kronor.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 92 500 kronor. Enligt nämndens mening bör arrendatorn, som innehaft egendomen sedan 1944 och väl hävdad desamma samt äger fasta anläggningar å densamma till ett värde av 8 000 kronor, erhålla hembuds rätt vid försäljningen.

Lantbruksnämnden har meddelat, att egendomen enligt dess mening bör bestå som självständig brukningsenhet.

Arrendatorn Persson har anhållit att få förvärva egendomen för ett pris, motsvarande det av uppskattningsnämnden beräknade värdet.

Domänstyrelsen har icke haft något att invända mot försäljningsförslaget. Styrelsen meddelar, att arrendatorn vid förfrågan uppgivit, att han förut icke äger någon jordbruksfastighet samt att han själv ämnar bruka egendomen, därest densamma kommer att säljas till honom.

Såsom villkor vid försäljningen bör enligt domänstyrelsens mening föreskrivas följande.

Egendomen överlåtes i befintligt skick med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgälder och skatter — skola anses vara reglerade genom för-

säljningen. Innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna. I övrigt skola föreskrifterna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Departementschefen.

Försäljningsförslaget föranleder icke någon erinran från min sida, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,
att kronoegendomen Viskeryd 2ⁱ i Vårdsbergs socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Gösta Persson för en köpeskilling av 92 500 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

3:o.

Götala Nedra Korpralsgård 4ⁱ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 8/9 1950) hemställer, att kronoegendomen förra korpralsbostället 1 mantal Götala Nedra Korpralsgård 4ⁱ i Styra socken, Östergötlands län, skall säljas till egendomens arrendator Nils Edvardsson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 8 kilometer från Skänninge och 5 kilometer från Fågelsta järnvägsstation, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgjorde 2 455 kronor. Arealen uppgår till 61,2 hektar, därav 36,9 hektar tomt, trädgård och åker, 9,6 hektar betesmark, 12,3 hektar skogsmark och 2,4 hektar impediment. Ägorna äro utlagda i ett skifte. Jordbruket är mycket svagt. Huvuddelen av åkern utgöres av ett tunt matjordslager på grusbotten. Omkring 6 hektar av åkern behöves täckdikas. Hävden är god.

Av åbyggnaderna äro bostäderna i gott skick, medan ekonomibyggnaderna äro medelgoda. Ett flertal mindre byggnader och den elektriska anläggningen, dock med undantag av anläggningen i en av kronan år 1944 uppförd arbetarbostad med uthus, ägas av arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Svartådalens elektriska kraft- och distributionsförening, äro framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet är 60 800 kronor, därav 56 800 kronor jordbruksvärde och 4 000 kronor skogsvärde.

Enligt *uppskattningsnämnden* föreligger icke någon anledning att behålla egendomen i kronans ägo. Nämnden har meddelat, att egendomen under åren 1917—1939 brukats av arrendatorns fader och under tiden därefter av nuvarande arrendatorn. Denne, som hävdar egendomen väl, borde erhålla optionsrätt vid försäljningen. Saluvärdet har uppskattats till 83 000 kronor, därav 17 500 kronor för skogsmarken med växande skog. Nämnden har slutligen meddelat att arrendatorn förklarar sig önska köpa egendomen till det uppskattade värdet.

Lantbruksnämnden har förklarat sig anse, att egendomen bör bestå som självständig brukningsenhet.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha tillstyrkt försäljningen.

Domänstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot försäljningsförslaget. Försäljningen bör enligt styrelsens mening i övrigt ske på samma villkor som under föregående punkt föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2^a.

Departementschefen.

Biträdande försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Götala Nedre Korpralsgård 4^a i Styra socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Nils Edvardsson för en köpeskilling av 83 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

4:o.

Kråketorp Norrgård 1^a i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 10/8 1950) hemställer, att kronoegendomen förra hovsmedsbostället 1 mantal Kråketorp Norrgård 1^a i Ödeshögs socken, Östergötlands län, skall säljas till egendomens arrendator Karl Lejon.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 4 km från Ödeshögs järnvägsstation och 3 mil från Vadstena, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 uppgick till 2 537 kronor. Egendomen utgör en för orten fullt medelgod jordbruksfastighet och omfattar i ett skifte 46,5 hektar, därav 32 hektar åker, tomt och trädgård, 13,5 hektar äng och betesmark samt 1 hektar impediment. Åkerjorden utgöres till huvudsaklig del av mullrik till mullhaltig lera. Hävden är god. Av åkern behöva 10 hektar täckdikas.

Byggnadsbeståndet är i gott skick. Bostad för en gift lantarbetare saknas. En del mindre byggnader samt en brunn och vattenledningar tillhöra arrendatorn. Egendomen är elektrifierad på kronans bekostnad. Elektriska ledningar, tillhörande Motala ströms kraftaktiebolag, äro framdragna över egendomen.

Egendomen har del i Lysings häradsallmänning och i Kråketorps diktningföretag år 1948. Kostnaderna för företaget uppgå för egendomens del, efter avdrag av statsbidrag, till 7 011 kronor 24 öre, vilket belopp erlagts av arrendatorn.

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 59 000 kronor.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 90 000 kronor under förutsättning att kronan gäldar nyssnämnda av arrendatorn erlagda belopp. Enligt nämndens mening bör arrendatorn, som brukat egendomen sedan 1930 och väl hävdad densamma, tillerkännas hembuds rätt vid för-

säljningen. Nämnden har vidare upplyst, att egendomen innehafts av arrendatorns fader sedan år 1902 och av hans morförädrasläkt sedan mätten av 1800-talet.

Arrendatorn äger $\frac{1}{3}$ av fastigheten Ödeshögs gästgivaregård 4¹ om 10 hektar åker och 7 hektar skogsmark.

Ägaren av den till Kråketorp Norrgård 1¹ angränsande jordbruksfastigheten Råby Mellangård 3⁹ om 14,1 hektar, *Georg Pettersson*, har anhållit att få inköpa 8 tunnland jord från kronoegendomen.

Domänintendenten har ansett anledning icke finnas att för förstärkning av Petterssons fastighet göra ingrepp i den välarronderade kronoegendomen.

Arrendatorn *Lejon* har anhållit att få förvärva kronoegendomen för det av uppskattningsnämnden beräknade värdet.

Lantbruksnämnden har anfört, att den icke anser det lämpligt, att kronoegendomen skall frånhändas mark för komplettering av angränsande jordbruksfastigheter, samt framhållit att *Lejon* torde komma att erhålla förvärvstillstånd trots att han redan äger del i en mindre jordbruksfastighet.

Domänstyrelsen har uttalat att *Lejon* bör — särskilt med hänsyn till den långa tid, varunder egendomen innehafts av honom och hans släkt — beredas tillfälle att få förvärva densamma för ett pris, motsvarande det uppskattade saluvärdet. Vid försäljningen böra enligt styrelsens mening i övrigt föreskrivas samma villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen *Viskeryd 2¹*, samt därutöver följande.

Kronan har att svara för egendomens andel i kostnaderna utöver statsbidrag för *Kråketorps dikningsföretag* år 1948, uppgående till 7 011 kronor 24 öre.

Det skall åligga *Lejon* såsom ägare av egendomen att gentemot vattenfallsstyrelsen såsom ägare av strömfallsfastigheten *Ekenäs 2⁹* i Vinnerstads socken lämna medgivanden och ikläda sig förpliktelser av följande innehåll. Vattenfallsstyrelsen skall äga att kostnadsfritt för all framtid hava en över egendomen framdragen elektrisk ledning. Mot att ersätta skada som därav må uppkomma äger styrelsen att borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar; dessa skola sedan såsom tillhörande markägaren tillvaratagas av denne. Vattenfallsstyrelsens personal skall äga obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn, underhåll och reparation. Till säkerhet för nämnda rättigheter må inteckning meddelas i egendomen. Intill dess sådan inteckning meddelats skall ägaren av egendomen vara skyldig att vid överlåtelse av densamma eller del därav göra förbehåll om rättigheternas bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll.

Departementschefen.

Biträdande försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen *Kråketorp Norrgård 1¹* i *Ödeshögs* socken, *Östergötlands län*, må säljas till egendomens arrendator *Karl Lejon* för en köpeskilling av 90 000 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

5:o.

Kråketorp Södergård 2ⁱ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 10/8 1950) hemställer, att kronoegendomen förra trumpetarbostället 1 mantal Kråketorp Södergård 2ⁱ i Ödeshögs socken, Östergötlands län, skall säljas till egendomens arrendator Erik Lilja.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 4 km från Ödeshögs järnvägsstation och 3 mil från Vadstena, är till den 14 mars 1951 urarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 uppgick till 2 551 kronor 25 öre. Egendomen utgör ett för orten knappt medelgott jordbruk och omfattar i ett skifte 55,4 hektar, därav 41,7 hektar åker, tomt och trädgård, 13 hektar äng och betesmark samt 0,7 hektar impediment. Åkerjorden utgöres till hälften av mullhaltig sandjord och mullhaltig lera, till hälften av sandjord. Hävden är god; dikningsförhållandena medelgoda.

Byggnadsbeståndet är i medelgott skick. Ett redskapslider, brunn och vattenledning m. m. tillhöra arrendatorn. Egendomen är elektrifierad på kronans bekostnad. Elektriska ledningar, tillhörande Motala ströms kraftaktiebolag, äro framdragna över egendomen.

Egendomen har del i Lysings häradsallmänning samt i Råby dikningsföretag år 1946 och Kråketorps dikningsföretag år 1948. Kostnaderna för sistnämnda företag utöver statsbidrag uppgå för egendomens del till 3 050 kronor 76 öre.

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 62 400 kronor.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 92 000 kronor under förutsättning att kronan svarar för kostnaderna för Kråketorps dikningsföretag utöver statsbidraget. Nämnden har föreslagit, att egendomen skall säljas med hembuds rätt för arrendatorn, vilken brukat egendomen sedan 1913 och väl hävdad densamma. Före honom eller alltsedan 1876 har egendomen innehafts av arrendatorns fader.

Arrendatorn Lilja har anhållit att få inköpa egendomen för det åsatta saluvärdet under villkor bl. a. att kronan betalar egendomens andel i kostnaderna för Kråketorps dikningsföretag.

Domänintendenten har framhållit, att egendomen gränsar till ett jordbruk, som omfattar mer än 40 tunnland åker, samt att någon ändring i egendomens sammansättning icke bör företagas.

Lantbruksnämnden har instämt i vad domänintendenten anført och meddelat, att arrendatorn för närvarande icke äger någon jordbruksfastighet.

Domänstyrelsen har icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget. Vid försäljningen böra enligt styrelsens mening föreskrivas samma villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2ⁱ, samt därutöver följande.

Kronan har att svara för egendomens andel i kostnaderna utöver statsbidrag för Kråketorps dikningsföretag år 1948 uppgående till 3 050 kronor 76 öre.

Det skall åligga Lilja såsom ägare av egendomen att gentemot vattenfallsstyrelsen såsom ägare av strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads

socken lämna medgivanden samt ikläda sig förpliktelser av följande innehåll. Vattenfallsstyrelsen skall äga att kostnadsfritt för all framtid ha en över egendomen framdragen elektrisk ledning. Mot att ersätta skada som därav må uppkomma äger styrelsen borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar; dessa skola sedan som tillhörande markägaren tillvaratagas av denne. Vattenfallsstyrelsens personal skall äga obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn, underhåll och reparation. Till säkerhet för nämnda rättigheter må inteckning meddelas i egendomen. Intill dess sådan inteckning meddelats skall ägaren av egendomen vara skyldig att vid överlåtelse av densamma eller del därav göra förbehåll om rättigheternas bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll.

Departementschefen.

Även jag biträder försäljningsförslaget och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Kråketorp Södergård 2¹ i Ödeshögs socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Erik Lilja för en köpeskilling av 92 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

6:o.

Karstorp 1¹ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 22/9 1950) hemställer, att kronoegendomen förra profossbostället $\frac{3}{4}$ mantal Karstorp 1¹ i Rystads socken, Östergötlands län, skall säljas till egendomens arrendator Sture Pettersson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 8 kilometer från Linköping, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgjorde 2 510 kronor 13 öre. Arealen uppgår till 41,8 hektar, därav 32 hektar åker och tomt, 8,8 hektar äng och betesmark samt 1 hektar impediment. Arronderingen är något ogynnsam. Jorden är godartad. Åkern är fullständigt täckdikad.

Byggnadsbeståndet är i delvis medelgott, delvis knappt medelgott skick. Ett hönshus och en vedbod tillhöra arrendatorn. Egendomen är elektrifierad på kronans bekostnad. Elektriska ledningar, tillhörande Linköpings-elektriska kraft- och belysningsaktiebolag, äro framdragna över egendomens mark. Egendomen har del i Åkerbo häradsallmänning och i ett torrläggningsföretag för upptagande av avloppsgravar från vattenskadade marker, vilka tillhöra Karstorp med flera egendomar.

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 60 100 kronor.

Uppskattningsnämnden har framhållit att några särskilda skäl för egendomens bibehållande i kronans ägo icke ansetts föreligga samt uppskattat saluvärdet till 100 000 kronor. Arrendatorn, som brukat egendomen sedan 1934 och väl hävdat densamma, bör enligt nämnden erhålla hembuds rätt vid försäljningen.

Lantbruksnämnden har meddelat, att egendomen enligt dess mening bör bestå som självständig bruksenhet.

Arrendatorn har anhållit att få förvärva egendomen till ett pris, motsvarande det uppskattade saluvärdet, under förutsättning att köpeskillingen får erläggas enligt de grunder, som lantbruksnämnderna tillämpa vid utlämnande av statslån för mindre jordbruksfastigheter.

Domänstyrelsen har förordat, att egendomen mot åsatta saluvärdet skall säljas till arrendatorn. Styrelsen har upplyst, att denne enligt uppgift förut icke äger någon jordbruksfastighet samt att han under hand återtagit sitt villkor angående köpeskillings erläggande. Försäljningen bör enligt styrelsens förslag i övrigt ske på samma villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt därutöver att köparen skall svara för på egendomen belöpande annuiteter och övriga kostnader för det egendomen berörande torrlägningsföretaget.

Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot det av domänstyrelsen förordade försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Karstorp 1¹ i Rystads socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Sture Pettersson för en köpeskillning av 100 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

7:o.

Bårstad 5¹ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 27/10 1950) hemställer, att kronoegendomen förra kronofogdebostället $\frac{5}{8}$ mantal Bårstad 5¹ i Rogslösa socken, Östergötlands län, skall säljas till egendomens arrendator Oscar Johansson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från Vadstena och 3 kilometer från Rogslösa järnvägsstation, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgjorde 3 340 kronor. Ägorna äro utlagda i tre skiften, hemskiftet, utskiftet och skiftet å Dags mosse. Sammanlagda arealen utgör 54,7 hektar, därav 44 hektar tomt, trädgård och åker, 7,7 hektar äng, 2,4 hektar mossjord och 0,6 hektar annan avrösningsjord. Ungefär 18 hektar av åkern äro belägna å utskiftet 1 kilometer från huvudgården. Åkern, som är täckdikad i behövlig omfattning, utgöres huvudsakligen av mullhaltig lerjord, delvis med sandinblandning. Jorden är tämligen godartad, en del dock bemängd med klappersten. Hävden är god. Ängsmarken är sank.

Byggnadsbeståndet är mindre gott med undantag för manbyggnaden, som blivit restaurerad under senare år och är i gott stånd. Arbetarbostaden är

mycket dålig och behöver därför nybyggas. På grund av bostadsförhållandena har någon ladugårdskarl icke kunnat anskaffas, varför egendomen sedan 1948 drives kreaturslös. Två garage och en tillbyggnad till brygghuset tillhöra arrendatorn. Egendomen är elektrifierad genom kronans försorg. Motala Ströms kraftaktiebolag har elektriska ledningar framdragna över egendomen. Till egendomen hör andel i Dals häradsallmänning.

Taxeringsvärdet utgör 78 600 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att intet skäl talar för egendomens behållande i kronans ägo. Saluvärdet har uppskattats till 123 000 kronor, därav 1 800 kronor för andelen i häradsallmänningen. Då arrendatorn brukat egendomen sedan 1921 och väl hävdat densamma, har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för denne vid försäljningen.

Lantbruksnämnden har meddelat, att arrendatorn för närvarande icke äger någon jordbruksfastighet. Nämnden har vidare uttalat, att den icke funnit anledning till erinran mot fastighetens sammansättning.

Domänstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot att egendomen säljes till arrendatorn Johansson för det åsatta saluvärdet. Försäljningen bör enligt styrelsen ske under i tillämpliga delar enahanda villkor, som under punkt 2 angivits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt därutöver följande:

Det skall åligga Johansson såsom ägare av egendomen att gentemot vattenfallsstyrelsen såsom ägare av strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken lämna medgivanden och ikläda sig förpliktelser av följande innehåll. Vattenfallsstyrelsen skall äga rätt att kostnadsfritt för all framtid hava en över egendomen framdragen elektrisk ledning. Mot att ersätta skada som därav må uppkomma äger styrelsen borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar; dessa skola sedan såsom tillhörande markägaren tillvaratagas av denne. Vattenfallsstyrelsens personal skall äga obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn, underhåll och reparation. Till säkerhet för nämnda rättigheter må inteckning meddelas i egendomen. Intill dess sådan inteckning meddelats, skall ägaren av egendomen vara skyldig att vid överlåtelse av densamma eller del därav göra förbehåll om rättigheternas bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll.

Arrendatorn Johansson har skriftligen förklarat sig villig inköpa egendomen för nämnda köpeskilling och på i huvudsak nyss angivna villkor.

Departementschefen.

Jag biträder det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Bårstad 5¹ i Rogslösa socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Oscar Johansson för en köpeskilling av 123 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

8:o.

Boda 1¹ i Jönköpings län.

Domänstyrelsen (skr. 21/8 1950) hemställer, att kronoegendomen förra sergeantsbostället 1 mantal Boda 1¹ i Säby socken, Jönköpings län, skall säljas till arrendeinnehavarna, delägarna i dödsboet efter Josef Gustavsson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 8 km från Tranås, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgjorde 2 145 kronor 67 öre. Efter försäljning år 1916 av bland annat fastigheten Boda 1² om 2,5 hektar åker och 19,5 hektar avrösningsjord uppgår egendomens nuvarande areal till 130,5 hektar, därav 20,7 hektar åker och tomt, 26,4 hektar betesmark, 77,3 hektar skogsmark och 6,1 hektar impediment. Åkerskiftena äro tämligen sammanhängande. Åkerjorden består av godartad leraktig sandmylla. Hävden är mycket god. Byggnadsbeståndet är gammalt och i mindre gott skick.

Egendomen har del i Svartåns regleringsföretag av år 1905 samt i Norra Vedbo häradsallmänning.

Inägorna äro taxerade till ett jordbruksvärde av 38 000 kronor. Skogen är samtaxerad med annan kronan tillhörig skog.

Revirförvaltaren har framhållit, att samtliga byggnader måste om- eller nybyggas för en beräknad kostnad av 80 000—100 000 kronor, att skogsmarken är synnerligen god samt att egendomen bör säljas såsom familj jordbruk, enär den, även om skogsavkastningen inräknas, icke torde i domänverkets ägo lämna någon nämnvärd behållen avkastning.

Överjägmästaren har instämt i revirförvaltarens uppfattning och förordat försäljning av hela egendomen.

Uppskattningsförrättning har å egendomen avhållits den 7 juli 1948 och den 14 juni 1949. Uppskattningsnämnden har därvid haft under övervägande bl. a. en framställning av ägaren av fastigheten Boda 1², lastbilsägaren *Eric Sparf*, om att för förstärkning av sin fastighet få inköpa ett område av egendomen om cirka 13 hektar, i huvudsak skogsmark.

Uppskattningsnämnden har meddelat, att nämnden med hänsyn till behovet av byggnadsarbeten å fastigheten delar revirförvaltarens och överjägmästarens uppfattning, att försäljning av egendomen torde vara det ekonomiskt riktiga. Nämnden har, efter hörande av lantbruksnämnden, avstyrkt bifall till Sparfs framställning. Värdet av egendomen i dess helhet har nämnden uppskattat till 129 712 kronor men funnit saluvärdet böra med hänsyn till vikande konjunkturen jämkas till 125 000 kronor. Av saluvärdet utgöra 79 000 kronor värdet av skogsmark och växande skog enligt särskild av revirförvaltaren verkställd värdering samt 2 350 kronor kapitaliserat värde av andelen i häradsallmänningen. Nämnden har framhållit, att Josef Gustavsson övertagit arrendet år 1937 samt sedan dess hävdat egendomen synnerligen väl. Nämnden har tillstyrkt hembuds rätt för hans dödsbodelägare vid försäljningen.

Delägarna i Gustavssons dödsbo ha genom Karl-Gustav Gustavsson, vilken närmast har hand om egendomens skötsel, förklarat sig godkänna det åsatta saluvärdet.

Lantbruksnämnden har anfört, att egendomen är att betrakta såsom ett fullt bärkraftigt jordbruk, att behov att förstärka angränsande jordbruksfastigheter icke finnes, att den av Sparf ägda fastigheten Boda 1² är att hänföra till stödjordbruk, varför det ur fastighetsbildningssynpunkt icke synes nödvändigt att förstärka densamma med skogsmark samt att nämnden därför icke har något att erinra mot att hela egendomen säljes till arrendatorn.

Jämväl *domänstyrelsen* har med hänsyn till föreliggande förhållanden förordat, att egendomen till åsatt saluvärde bör säljas till dödsbodelägarna. Styrelsen framhåller vidare att några särskilda intressen, som göra egendomens kvarblivande i allmän ägo önskvärt, icke ha anförts. Vid försäljningen böra enligt styrelsen i övrigt föreskrivas samma villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt därutöver att köparna skola svara för på egendomen belöpande annuiteter och kostnader för Svartåns regleringsföretag av år 1905.

Departementschefen.

Mot försäljningsförslaget har jag icke annat att erinra än att köpeskillingen bör i nära anslutning till uppskattningsvärdet å egendomen fastställas till 130 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Boda 1¹ i Säby socken, Jönköpings län, må säljas till delägarna i dödsboet efter Josef Gustavsson för en köpeskillning av 130 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

9:o.

Applerum 2¹ i Kalmar län.

Domänstyrelsen (skr. 29/11 1950) hemställer, att kronoegendomen förra häradsskrivarebostället 1 mantal Applerum 2¹ i Arby socken, Kalmar län, skall säljas till arrendatorerna av egendomen Carl Harald Danielsson och hans hustru Berta Danielsson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Vassmolösa järnvägsstation, är till den 14 mars 1957 utarrenderad mot en årlig avgäld av 2 500 kronor. Arealen uppgår till 89,45 hektar, därav 36,81 hektar tomt, trädgård och åker, 15,39 hektar hag- och betesmark, 32,97 hektar skogsmark och 4,28 hektar impediment. Åkerjorden består huvudsakligen av godartad lermylla. Täckdikning erfordras å större delen av åkerjorden. Hävden är god.

Av byggnaderna är manbyggnaden i utmärkt skick, magasin, loge och hönshus av medelgod beskaffenhet, samt materielbod knappast medelgod.

Två arbetarbostäder ha restaurerats 1946 respektive 1947 och ekonomihuset till desamma nybyggdes 1946. Ladugården är mycket dålig och behöver ombyggas.

Egendomen har del i Applerum—Nygårde torrlägningsföretag av år 1927. Arby—Hagby elektriska andelsförening u. p. a. har en elektrisk högspänningsledning framdragen över ägorna.

Taxeringsvärdet utgör 79 400 kronor, varav 66 500 kronor jordbruksvärde och 12 900 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har föreslagit försäljning av egendomen och uppskattat saluvärdet till 123 000 kronor, varav 56 000 kronor för skog och skogsmark. Vid värderingen har förutsatts, att egendomen överlåtes med byggnader och jord i befintligt skick samt att köparen svarar för annuiteterna å statslån för det egendomen berörande torrlägningsföretaget. Nämnden tillstyrker hembuds rätt för makarna Danielsson vid försäljningen.

Lantbruksnämnden har anfört, att hinder icke möter mot försäljningen ur de synpunkter, som nämnden har att företräda.

Överjägmästaren har lämnat försäljningsförslaget utan erinran.

Harald Danielsson har meddelat, att 110 000 kronor är den högsta köpeskilling han anser sig kunna erlægga. Som skäl härför har han anfört, att ladugården och stallet äro av mycket dålig beskaffenhet och snarast måste nybyggas. Han har härjämte framhållit, att jorden är ganska stenbunden, att nästan all åker måste omdräneras samt att han varit på egendomen i 30 år och hans hustru i 53 år och att de därunder på allt sätt försökt förbättra densamma.

Domänstyrelsen har anfört.

Vid uppskattningsförrättningen å egendomen år 1946 har uppskattningsnämnden räknat med att arrendeavgälden kan höjas med 500 kronor per år, därest ny stallänga med loge uppföres. Kostnaderna härför beräknas uppgå till omkring 80 000 kronor. Med hänsyn till den låga arrendeavgäld, som i så fall kan påräknas, anser styrelsen att byggnadsarbetet icke bör utföras genom styrelsens försorg (jfr. prop. 171/1946 p. 4, s 17 och 18). Egendomen bör i stället säljas för en köpeskilling, som kan anses skäligen med hänsyn till kostnaderna för detta arbete. Styrelsen tillstyrker förty, att egendomen säljes till makarna Danielsson för den erbjudna köpeskillingen, 110 000 kronor.

Försäljningen bör enligt styrelsens mening ske under enahanda villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt dessutom att köparna ha att erlægga annuiteter och övriga kostnader för det egendomen berörande torrlägningsföretaget.

Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot egendomens försäljning. Av skäl, som domänstyrelsen anfört, anser jag den erbjudna köpeskillingen böra godtagas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Applerum 2¹ i Arby socken, Kalmar län, må säljas till arrendatorerna av egendomen Carl Harald Danielsson och hans hustru Berta Danielsson för en köpeskilling av 110 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

10:o.

Böke 1¹ i Kalmar län.

Domänstyrelsen (skr. 29/11 1950) hemställer, att kronoegendomen förra kaptensbostället 1 mantal Böke 1¹ i Söderåkra socken, Kalmar län, skall säljas till egendomens arrendator Carl E. Gunér.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 35 kilometer från Kalmar, är till den 14 mars 1955 utarrenderad mot en årlig avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgick med 3 862 kronor 32 öre. Den innehåller i två skiften 68,8 hektar, därav 46,6 hektar tomt och åker, 7,5 hektar kultiverad betesmark, 2,4 hektar äng, 3,6 hektar hagmark och 8,7 hektar skogsmark. Åkern består i huvudsak av lermylla på lerbotten och djord på ler- och kvicksandsbotten. Större delen är täckdikad. Hävden är mycket god.

Av åbyggnaderna är manbyggnaden i medelgott skick. Två arbetarbostäder äro ombyggda år 1947. Nybyggnad erfordras av ladugård och stall. Ett antal mindre hus och den elektriska anläggningen tillhöra arrendatorn. Sydsvenska kraftaktiebolaget har elektriska ledningar framdragna över ägora.

Taxeringsvärdet utgör 73 500 kronor, därav 70 200 kronor jordbruksvärde och 3 300 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen i befintligt skick till 110 000 kronor, därav 13 000 kronor för växande skog enligt uppskattning av revirförvaltaren. Nämnden har föreslagit, att arrendatorn Gunér skall få köpa egendomen till det åsatta saluvärdet.

Lantbruksnämnden har icke haft något att erinra mot försäljning av egendomen till arrendatorn. Enligt nämndens uppfattning kan egendomen lämpligen icke tagas i anspråk för komplettering av intilliggande brukningsenheter.

Överjägmästaren har anført, att det ur skogsförvaltningssynpunkt är av föga intresse att behålla egendomen i kronans ägo. Han har därför intet att erinra mot försäljningen.

Arrendatorn Gunér har framhållit bland annat, att han och hans fader, vilken övertog arrendet år 1890, på gården nedlagt betydande kostnader i form av grundförbättringar, vartill hänsyn icke tagits vid uppskattningsförrättningen. Då åtskilliga för gårdens drift nödvändiga byggnader och anläggningar tillhörde honom och kostnaderna för nybyggnad av ladugårds-, stall- och svinhuslängan komme att uppgå till minst 80 000 kronor, ansåge han sig kunna betala högst 90 000 kronor för egendomen.

Efter förhandlingar har arrendatorn dock förklarat sig villig inköpa egendomen för en köpeskillning av 100 000 kronor.

Domänstyrelsen har med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter tillstyrkt, att egendomen skall säljas till arrendatorn för den erbjudna köpeskillningen av 100 000 kronor. Försäljningen bör enligt styrelsens mening ske under enahanda villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹.

Departementschefen.

Jag tillstyrker domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Böke 1^a i Söderåkra socken, Kalmar län, må säljas till egendomens arrendator Carl E. Gunér för en köpeskilling av 100 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

11:o.

Balsby 23^a och 29^a i Kristianstads län.

Domänstyrelsen (skr. 3/11 1950) hemställer *dels* att kronoegendomen förra förste lantmätarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Balsby 23^a och 29^a i Nosaby socken, Kristianstads län, skall — med undantag av ett område om cirka 1 600 kvadratmeter — säljas till egendomens arrendator Ragnar Eriksson, *dels* att nämnda område skall avyttras till innehavaren, agronomen Wiktor Persson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 6 km från Kristianstad och 1 km från Balsby järnvägsstation, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 450 kronor. Frånsett sju tidigare försålda mindre områden och mark, som tagits i anspråk för järnväg, omfattar egendomen i ett skifte en areal av 34,7 hektar, därav 33,9 hektar tomt och åker samt 0,8 hektar impediment. Ägorna gränsa i norr mot Råbelövssjön. Åkerjorden är av mycket växlande beskaffenhet och består å vissa delar av mullhaltig, mycket godartad jord, å andra delar av lätta sandjordar; å egendomens norra del äro de sist-nämnda av lätt kalkhaltig beskaffenhet och väl lämpade för fruktodling. Avdikningen är tillfredsställande. Hävden är synnerligen god.

Av byggnaderna är boningshuset av god beskaffenhet. Stallängan anses, trots omsorgsfullt underhåll, vara knappt medelgod. Östra och västra längorna äro av mindre god samt svinhuset av svag beskaffenhet. Ett redskapshus tillhör arrendatorn.

Egendomen har del i Balsby dikningsföretag 1942. Kostnaderna för detta företag utöver erhållet statsbidrag uppgå till 1 077 kronor 50 öre och ha erlagts av domänverket.

Taxeringsvärdet är 52 900 kronor jordbruksvärde.

Den 17 maj 1950 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning, därvid uppskattningsnämnden haft att taga i övervägande följande framställningar om förvärv av mark från egendomen.

1) Ägaren av angränsande fastigheterna Balsby 5^a, 19^a och 19^b med uppgiven areal om sammanlagt 3 453 m², agronomen *Wiktor Persson*, har anhållit att få köpa *dels* ett till honom av arrendatorn Eriksson, efter medgivande av domänstyrelsen, för fruktodling upplåtet område om cirka 1 600 m², *dels* ock ett därtill gränsande område om cirka 2 hektar att användas för samma ändamål. Områdena ha betecknats med litt. A respektive B å en av distriktslantmätaren Gunnar Frigell år 1927 över egendomen upprättad karta (ä.g.fig. nr 1).

2) Ägaren av en till egendomen gränsande villafastighet, *Sven Balmér*, har bl. a. för att erhålla bättre utfartsväg anhållit att få köpa ett område om cirka 4 000 m² vid Råbelövssjön.

3) Fröhandlaren *M. Nilsson*, Kristianstad, har för anläggning av trädgård för frökotrollodlingar anhållit att få köpa 3 å 4 hektar åkerjord vid Råbelövssjön.

Uppskattningsnämnden har avstyrkt *Balmérs* och *Nilssons* framställningar, enär avstyckning av de ifrågasatta områdena skulle avskära egendomen från Råbelövssjön, ävensom *Perssons* framställning i vad den avser det med litt. B betecknade området, enär avstyckningen därav skulle bli oläglig för egendomen. Enligt nämndens mening bör sålunda från egendomen avstyckas allenast det med litt. A betecknade området. Detsamma har för försäljning till *Persson* åsatts ett saluvärde av 1 120 kronor, motsvarande 70 öre per m². Egendomen i övrigt har saluvärderats till 86 200 kronor under förutsättning att den är i det skick, vari arrendatorn kontraktensligt har att avlämna densamma. Nämnden har framhållit, att byggnadskostnaderna för svinhus och övriga ekonomibyggnader vid förnyad utarrendering av egendomen tidigare preliminärt beräknats till 35 000 kronor, vilket belopp på grund av fortgående prisstegring numera icke torde vara tillräckligt. Då egendomen innehafts av arrendatorn *Eriksson* under 20 år och dessförinnan av dennes fader under lång tid samt hävdats synnerligen väl, har nämnden föreslagit hembuds rätt för arrendatorn vid försäljningen.

Överlantmätaren har meddelat, att hinder icke synes möta mot avstyckning av området litt. A.

Lantbruksnämnden har i särskilda yttranden avstyrkt *Nilssons* framställning och tillstyrkt uppskattningsnämndens förslag i vad avser försäljning till arrendatorn *Eriksson*.

Domänstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot uppskattningsnämndens förslag och har meddelat, att egendomen vid utredning icke blivit upptagen i förteckning över kronoegendomar, som ansetts böra bibehållas i kronans ägo.

Enligt styrelsens mening bör vid försäljning av en var av salulotterna i tillämpliga delar gälla de villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen *Viskeryd 2'*, samt beträffande huvudgårdsslotten därutöver att köparen svarar för å egendomen belöpande andel i uppkommande kostnader för *Balsby* dikningsföretag 1942.

Arrendatorn Eriksson och *agronomen Persson* ha skriftligen godkänt de föreslagna försäljningsvillkoren.

Med utlåtande den 20 december 1950 har härefter domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning en av förenämnde *Nilsson* till styrelsen ingiven framställning med anhållan att för anordnande av frökotrollodlingar få inköpa egendomen i dess helhet för en köpeskilling av 120 000 kronor.

Vid domänstyrelsens skrivelse har fogats yttrande i ärendet av vederbörande *domänintendent*, som anför i huvudsak följande: Egendomen har innehafts av arrendatorn *Eriksson* under 20 år och före honom av hans fader under många år. De ha på ett synnerligen berömvärt sätt skött den

delvis mycket steniga egendomen, så att den kommit i nuvarande höga kultur. De ha vidare låtit sig åtnöjas med de tungskötta och obekväma byggnaderna och väl vårdat desamma. Det skulle vara i hög grad orättvist och ej i överensstämmelse med hembudsriktens mening, om denna rätt skulle berövas en skötsam arrendator, då en ovidkommande person bjuder ett högre pris för egendomen. Denna försäljningsfråga är av principiell betydelse. Därest framställningar liknande Nilssons skulle bifallas, skulle kronans arrendatorer gripas av missmod, enär options- och hembudsrikten av dem värderas mycket högt och utgör en sporre till ansträngningar att på bästa sätt sköta dem anförtrodda kronoegendomar.

Domänstyrelsen instämmer i vad domänintendenten anført och framhåller, att egendomen innehafts av arrendatorn Eriksson och hans förfäder under mer än 82 år. Arrendatorns farfader, Erik Månsson, hade nämligen antagits till arrendator av egendomen år 1868. Det är givet, anför styrelsen vidare, att en köpare kan för speciella ändamål, särskilt i rådande tidsläge, bjuda ett högt pris för en jordbruksfastighet. I detta fall har, enligt vad domänintendenten under hand uppgivit, vid saluvärderingen hänsyn tagits till det betydande arbete och de kostnader, som arrendatorn nedlagt på egendomen för att få den i god hävd. Styrelsen finner sig av anförda skäl böra vidhålla sitt den 3 november 1950 framlagda försäljningsförslag.

Departementschefen.

Jag finner vägande skäl hava anförts för disposition av egendomen i enlighet med domänstyrelsens förslag. Frågan om försäljning av huvudgårds-lotten är av natur att skola underställas riksdagens prövning. Frågan om försäljning av lotten litt. A torde prövas i samband därmed.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att kronoegendomen Balsby 23¹ och 29² i Nosaby socken, Kristianstads län, må, med undantag av förenämnda med litt. A betecknade område om cirka 1 600 kvadratmeter, säljas till egendomens arrendator Ragnar Eriksson för en köpeskillning av 86 200 kronor, *dels ock* att nämnda område må säljas till dess innehavare agronomen Wiktor Persson för en köpeskillning, beräknad efter 70 öre för kvadratmeter; skolande vid försäljningarna i övrigt gälla i huvudsak de villkor, som domänstyrelsen föreslagit.

12:o.

Hötofta 4¹ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 7/9 1950) hemställer, att kronoegendomen förra hospitalshemmanet $\frac{2}{3}$ mantal Hötofta 4¹ i Södra Åkarps socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Anton Hansson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. inhämtas.

Egendomen, som är belägen 16 kilometer från Malmö, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld av 3 600 kronor. Den omfattar i ett skifte 43,3 hektar, därav 43 hektar tomt, trädgård och åker, 0,1 hektar äng

samt 0,2 hektar avrösningsjord. Åkerjorden är av skiftande beskaffenhet från mycket god mylla på kalkrik botten till rent grus. Hävden är god.

Byggnadsbeståndet är gammalt, av medelgod beskaffenhet samt väl underhållet. Arbetarbostadshus saknas. Den elektriska anläggningen å egendomen äges av arrendatorn. Elektrisk ledning, tillhörig Sydsvenska Kraftaktiebolaget, är framdragen över egendomen.

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 127 600 kronor.

Uppskattningsnämnden har framhållit att ett arbetarbostadshus för två familjer till en beräknad kostnad av 50 000 kronor behöver uppföras, där-est egendomen ånyo skall utarrenderas, och därför föreslagit försäljning av densamma. Saluvärdet har uppskattats till 159 400 kronor under förutsättning att egendomen kommer att överlätas i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn. Då arrendatorn brukat egendomen sedan 1924 och städse väl hävdad densamma, har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för denne vid försäljningen.

Arrendatorn Hansson har förklarat sig villig att erlagga den föreslagna köpeskillingen.

Lantbruksnämnden har tillstyrkt försäljningsförslaget och framhållit att egendomen torde kunna betecknas såsom lämplig brukningsenhet. Behov av avstyckning för förstärkning av intilliggande brukningsenheter föreligger enligt nämndens mening icke.

Ej heller *domänstyrelsen* har funnit anledning till erinran mot försäljningsförslaget. Enligt vad styrelsen upplyser har egendomen icke upptagits i förteckning över kronoegendomar, som av särskilda skäl ansetts böra behållas i kronans ägo. Försäljningen bör enligt styrelsens mening i övrigt ske på samma villkor, som under punkt 2 angivits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹.

Departementschefen.

Biträdande försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Hötofta 4¹ i Södra Åkarps socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Anton Hansson för en köpeskillning av 159 400 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

13:o.

Unarp 1¹ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 1/9 1950) hemställer, att kronoegendomen förra hovsmedsbostället $\frac{2}{3}$ mantal Unarp 1¹ i Jonstorps socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Filip Persson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. inhämtas.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Höganäs och 6 kilometer från Mjöhults järnvägsstation, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 750 kronor. Arealen uppgår — efter försäljning år 1928 av ett mindre tomtområde — till 24,6 hektar, därav 24,5 hektar åker, tomt och trädgård samt 0,1 hektar äng. Åkerjorden består till hälften av god mylla på lerbotten, till hälften av lättare mylla på grus- eller sandbotten. Hävden är god.

Samtliga byggnader äro gamla och otidsenliga men väl underhållna. Arrendatorn äger ett mindre hönshus. Elektrisk ledning, tillhörig Jonstorps och Farhults energiförening, är framdragen över egendomen.

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 56 800 kronor.

Uppskattningsnämnden har föreslagit försäljning av egendomen. Därvid har nämnden bland annat framhållit, att vid förnyad utarrendering skulle erfordras ny logbyggnad och modernisering av övriga byggnader. Saluvärdet har uppskattats till 69 000 kronor under förutsättning att egendomen kommer att överlätas i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn. Då denne brukat egendomen sedan år 1938 samt hans fader och farfader dessförinnan innehaft densamma sedan 1870-talet och då egendomen väl hävdats har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för arrendatorn vid försäljningen.

Arrendatorn Persson har förklarat sig villig att för egendomen erlagga den föreslagna köpeskillingen.

Lantbruksnämnden har tillstyrkt försäljningsförslaget och framhållit att egendomen torde kunna betecknas såsom lämplig brukningsenhet. Behov av avstyckning från egendomen för förstärkning av intilliggande brukningsenheter föreligger enligt nämndens mening icke.

Domänstyrelsen har ansett starka skäl tala för att arrendatorn bör beredas tillfälle att till det föreslagna saluvärdet få förvärva den gamla släktgården. Försäljningen bör enligt styrelsens mening i övrigt ske på samma villkor, som under punkt 2 angivits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹.

Departementschefen.

Jag finner icke något att erinra mot försäljningsförslaget och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Unarp 1¹ i Jonstorps socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Filip Persson för en köpeskillning av 69 000 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

14:o.

Gislöv 4¹ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 1/9 1950) hemställer, att kronoegendomen förra hovsmedsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Gislöv 4¹ i Gislövs socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Ove Andersson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 2 kilometer från Gislövs järnvägsstation och 8 kilometer från Trelleborg, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld av 2 860 kronor. Efter försäljning år 1932 av två utmarksområden omfattar egendomen i ett skifte 27,7 hektar, därav 27,4 hektar åker och 0,3 hektar avrösningsjord (vägmark). Åkerjorden består av djup och god lermylla på lerbotten. Hävden är god. Täckdikning förekommer icke, enär marken är genomsläpplig.

Åbyggnaderna äro gamla men väl underhållna. Häst- och kostallängan behöver ombyggas och moderniseras. Traktorhus, elektrisk anläggning och hydrofor ägas av arrendatorn. En Gislövs energiförening tillhörig elektrisk ledning är framdragen över egendomens mark. Egendomen har del i dikningsföretaget »Gislöv nr 4 och 19 dikning av år 1932».

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 84 900 kronor.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 109 600 kronor under förutsättning att egendomen kommer att överlätas i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn. Nämnden framhåller, att egendomen brukats av nuvarande arrendatorn sedan år 1944 och dessförinnan av dennes fader sedan år 1904 samt tillstyrker hembuds rätt för arrendatorn vid försäljningen.

Arrendatorn Andersson har förklarat sig villig att erlagga den föreslagna köpeskillingen.

Lantbruksnämnden har tillstyrkt försäljningsförslaget och därvid framhållit att egendomen torde kunna betecknas såsom lämplig brukningsenhet. Behov av avstyckning från egendomen för förstärkning av intilliggande brukningsenheter föreligger enligt nämndens mening icke.

Domänstyrelsen har ansett, att arrendatorn — särskilt med hänsyn till den långa tid, varunder egendomen innehafts av honom och hans fader — bör få inköpa egendomen till åsatt saluvärde. Styrelsen har vidare erinrat, att några särskilda skäl för egendomens kvarblivande i kronans ägo icke anförts. Vid försäljningen böra enligt styrelsens förmenande i övrigt föreskrivas samma villkor som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹ samt därutöver att köparen skall svara för annuiteter och kostnader för det egendomen berörande torrläggningsföretaget.

Departementschefen.

Även jag biträder försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Gislöv 4¹ i Gislövs socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Ove Andersson för en köpeskillning av 109 600 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

15:o.

Slogstorp 3¹ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 1/9 1950) hemställer, att kronoegendomen förra länsmansbostället $\frac{1}{8}$ mantal Slogstorp 3¹ i Hammarlunda socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Nils Oscar Nilsson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 22 kilometer från Lund, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 850 kronor. Den innehåller — efter försäljning år 1936 av bostadslägenheten Slogstorp 3² om 0,2938 hektar åker — i ett skifte 29,2 hektar, därav 28,3 hektar tomt, trädgård och åker, 0,7 hektar äng samt 0,1 hektar impediment. Åkerjorden består å norra hälften av grusmylla och å södra av svartmylla. Hävden är god. Till egendomen hör andel i byallmanningen »Slogstorps kvarndamm och täkter».

Samtliga åbyggnader äro otidsenliga men väl underhållna med hänsyn till deras ålder. Två vattenbrunnar finnas. Vattentillgången är dock otillräcklig under torra somrar. Den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn. Södra Frosta elektricitetsförening har en elektrisk ledning framdragen över egendomen.

Egendomen är taxerad till ett jordbruksvärde av 53 000 kronor.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att vid förnyad utarrendering av egendomen ny kostallänga behöver uppföras under första arrendeåret samt värme- och sanitär anläggning anordnas i boningshuset, allt för en beräknad kostnad av 50 000 kronor. Nämnden har föreslagit försäljning av egendomen och uppskattat saluvärdet till 65 200 kronor under förutsättning, att egendomen kommer att överlätas i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn. Under uppgift att nuvarande arrendatorn brukat egendomen sedan 1922 och väl hävdad densamma har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för arrendatorn vid försäljningen.

Arrendatorn Nilsson har förklarat sig villig att erlægga den föreslagna köpeskillingen.

Lantbruksnämnden har anfört, att egendomen kan betecknas såsom en lämplig brukningsenhet. Nämnden har vidare förklarat att den icke anser sig ha anledning begära avstyckning för förstärkning av intilliggande brukningsenheter och därför icke har något att erinra mot försäljningen.

Ej heller *domänstyrelsen* har haft något att erinra mot den föreslagna försäljningen till åsatta saluvärdet, vilket enligt vad styrelsen inhämtat av vederbörande domänintendent jämväl innefattar andelen i byallmanningen. Styrelsen framhåller, att några skäl för egendomens kvarblivande i allmän ägo icke anförts. Vid försäljningen böra enligt styrelsens mening i övrigt föreskrivas samma villkor som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹.

Departementschefen.

Jag finner icke anledning till erinran mot försäljningsförslaget och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Slogstorp 3ⁱ i Hammarlunda socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Nils Oscar Nilsson för en köpeskilling av 65 200 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

16:o.

Hjärup 6ⁱ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 27/10 1950) hemställer, att kronoegendomen förra sergeantbostället ¹/₃ mantal Hjärup 6ⁱ i Uppåkra socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Arnold Andersson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 2 kilometer från Uppåkra järnvägsstation och 7 kilometer från Lund, är till den 14 mars 1958 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgick med 5 870 kronor 2 öre. Egendomen innehåller i ett skifte 33 hektar, därav 32,6 hektar trädgård och åker samt 0,4 hektar impediment. Åkerjorden består av god mylla på lerbotten. Hävden är god. Dräneringen, som är utförd på 1880-talet, är icke tillfredsställande.

Av byggnaderna är boningshuset av god beskaffenhet. Stallängans tak och övriga byggnader äro angripna av den s. k. husbocken och måste repareras. Svinhuset är otillräckligt. Vattentillgången är tillfredsställande. Den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn. Lomma och Hjärups elektricitetsförening har elektriska ledningar framdragna över egendomen. Egendomen har del i Vinstorp-Lomma dikningsföretag av år 1943.

Taxeringsvärdet utgör 102 500 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har föreslagit försäljning av egendomen. Saluvärdet har uppskattats till 125 800 kronor under förutsättning, att egendomen överlåtes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn. Då egendomen värderats med hänsyn till det förbättrade skick, vari den genom en av arrendatorn verkställd omtäckning av manbyggnadens tak med eternit nu befinner sig, bör saluvärdet enligt nämnden nedsättas med den beräknade ersättningen för taktäckningen, 800 kronor, till 125 000 kronor. Som arrendatorn Andersson brukat egendomen sedan år 1938 och väl hävdats densamma har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för honom vid försäljningen.

Arrendatorn Andersson har förklarat sig villig att erlægga den föreslagna köpeskillingen, 125 000 kronor.

Lantbruksnämnden har anfört, att egendomen synes utgöra en lämplig brukningsenhet, att anledning till antagande, som omförmåles i 3 § första stycket lagen den 17 juni 1948 om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet, icke torde föreligga samt att arrendatorn enligt egen uppgift icke äger annan jordbruksfastighet.

Domänstyrelsen har icke haft något att erinra mot egendomens försäljning till arrendatorn till det åsatta saluvärdet. Vid försäljningen böra enligt styrelsens mening föreskrivas enahanda villkor, som under punkt 2

angivits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt därutöver att köparen svarar för uppkommande kostnader för det egendomen berörande torrlägningsföretaget.

Departementschefen.

Även jag tillstyrker försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Hjärup 6¹ i Uppåkra socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Arnold Andersson för en köpeskilling av 125 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

17:o.

Vallkärra 7¹ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 27/10 1950) hemställer, att kronoegendomen förra hospitalshemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Vallkärra 7¹ i Vallkärra socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Gunnar Månsson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 2 kilometer från Vallkärra järnvägsstation och 6 kilometer från Lund, är till den 14 mars 1954 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgick med 7 967 kronor. Egendomen innehåller i ett skifte 61,4 hektar, därav 61 hektar tomt, trädgård och åker, 0,1 hektar äng och 0,3 hektar väg. Åkerjorden består till övervägande del av mycket god och djup lermylla på lerbotten, till övrig del av lättare mylla. Hävden är god. Dräneringen är tillfredsställande.

Av byggnaderna är boningshuset tidsenligt och av mycket god beskaffenhet. Arbetarbostaden och nya loglängan äro medelgoda. Övriga byggnader, särskilt stallet, äro av svagare beskaffenhet. Tre brunnar med hydroforanläggningar finnas. Vattentillgången är otillräcklig under torra somrar. Den elektriska anläggningen på egendomen tillhör arrendatorn. Vallkärra och Nöbbelövs energiförening samt Sydsvenska Kraftaktiebolaget hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet är 170 700 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att vid ny utarrendering av egendomen stora kostnader måste nedläggas på ombyggnad av stallängan jämte siloanläggning m. m. Nämnden har vid sådant förhållande föreslagit försäljning av egendomen. Behov av mark från egendomen för komplettering av närliggande jordbruk eller för nybildning av egnahemslägenheter föreligger enligt nämndens mening icke. Saluvärdet har uppskattats till 206 000 kronor under förutsättning att egendomen överlätas i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn. Då arrendatorn Månsson brukat egendomen sedan 1945 och väl hävdats densamma, har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för honom vid försäljningen.

Arrendatorn Månsson har förklarat sig villig att erlægga den föreslagna köpeskillingen.

Lantbruksnämnden har icke haft något att erinra mot att egendomen säljes till arrendatorn, vilken enligt inhämtade uppgifter icke äger annan jordbruksfastighet.

Domänstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna försäljningen. Styrelsen framhåller, att några skäl för egendomens behållande i allmän ägo icke anförts. Vid försäljningen böra enligt styrelsens mening föreskrivas samma villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹.

Departementschefen.

Även jag biträder försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Vallkärra 7¹ i Vallkärra socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Gunnar Månsson för en köpeskillning av 206 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

18:o.

Hangelösa Erik Jonsgården 5¹ i Skaraborgs län.

Domänstyrelsen (skr. 24/11 1950) hemställer, att av kronoegendomen förra pukslagarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Hangelösa Erik Jonsgården 5¹ i Hangelösa socken, Skaraborgs län, skola säljas hemskiftet och skogsskifte I till egendomens arrendator Fritz Johansson samt utskiftet Samängen till ägaren av fastigheten Hangelösa Övergården 2⁵ m. fl. Bror Hermansson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, vars hemskifte är beläget 15 km från Lidköping, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 060 kronor. Arealen utgör 72,5 hektar. Ägorna äro utlagda i två inägoskiften — hemskiftet och utskiftet Samängen — samt två skogsskiften, vilka förvaltas under benämningen kronoparken Skarledet. H e m s k i f t e t innehåller 25,9 hektar, därav 23,8 hektar tomt och åker, 1,6 hektar äng och 0,5 hektar impediment. S a m ä n g e n, som är belägen 5 km söder om hemskiftet, omfattar 8 hektar, därav 7,1 hektar ängs- och betesmark, 0,6 hektar skogsmark och 0,3 hektar impediment. Åkerjorden å hemskiftet består av lermylla på lerbotten av god beskaffenhet. Den är täckdikad. Jorden å Samängen är odränerad. S k o g s s k i f t e n a, här benämnda skogsskifte I och II, äro belägna 3 resp. 6 km från hemskiftet och innehålla 13,1 respektive 25,5 hektar.

Byggnadsbeståndet är gammalt och omodernt men i stort sett i medelgott skick. Ett hönshus, ved- och vagnbod, en lada å utmarken samt den elektriska installationen tillhöra arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Hangelösa—Överby elektriska förening, äro framdragna över ägorna.

Taxeringsvärdet utgör 67 000 kronor, därav 44 000 kronor jordbruksvärde och 23 000 kronor skogsvärde.

Lantbruksnämnden har ansett, att hemskiftet och skogsskifte I böra säljas till nuvarande arrendatorn, varigenom denne skulle erhålla en fullt bärkraftig brukningsenhet med god arrondering. Samängen bör enligt nämndens mening sammanläggas med den angränsande och söder därom belägna fastigheten, som har endast omkring 6 hektar åker.

Vederbörande *jägmästare* har anfört bl. a. följande.

Ett omfattande sanerings- och kulturarbete har utförts å skogsskifte I. Då det är av stort intresse att behålla skiftet såsom studieobjekt, avstyrkes försäljning av detsamma. Om skog skall medfölja vid försäljningen, bör den hellre tagas från skogsskifte II. Det kan emellertid ifrågasättas, om icke egendomen kan jämföras med ett slättbygdsjordbruk. På grund härav föreslås, att försäljningen skall ske utan skog och skogen behållas i statens ägo, vilket med visshet för framtiden torde bäst gagna virkesproduktionen. Skogen å kronoparken har under åren 1940—47 lämnat ett rent netto av 50 kronor per hektar och år.

Överjägmästaren har bl. a. framhållit den betydelse även en så relativt liten skog som kronoparken Skarledet har för kronan i fråga om nettoinkomster. Skarledet utgör därjämte en utomordentligt värdefull försöksskog på grund av de omfattande försöksarbeten, som revirförvaltningen med framgång utfört och för framtiden planlagt. Det torde vara stor skada att genom en försäljning spolia försöksarbetena.

Domänintendenten har meddelat, att full överensstämmelse råder mellan honom och vederbörande lantbruksdirektör om att hemskiftet jämte skogsskifte I är ett synnerligen lämpligt jordbruk av den eftersökta normaljordbrukstypen. De anse vidare, att Samängen bör säljas för sammanläggning med ett ofullständigt jordbruk, som har nödig skog, samt att skogsskifte II bör behållas av kronan.

Uppskattningsnämnden har uppskattat saluvärdet å hemskiftet med skogsskifte I till 81 000 kronor, varav 27 600 kronor utgöra värdet av skogsmark och skog. Nämnden har tillstyrkt, att denna lott säljes till arrendatorn, vilken sedan 1935 innehaft egendomen efter sin fader och på ett förtjänstfullt sätt vårdat densamma. Nämnden har vidare tillstyrkt försäljning av Samängen till lantbrukaren Bror Hermansson, som äger ett intilliggande ofullständigt jordbruk. Saluvärdet å detta skifte har uppskattats till 8 500 kronor, därav 1 530 kronor för skogsmark och skog.

Arrendatorn Johansson har anhållit att till föreslaget pris och i befintligt skick få inköpa hemskiftet och skogsskifte I.

Hermansson har meddelat, att han önskar till det åsatta saluvärdet inköpa skiftet Samängen för sammanläggning med de honom tillhöriga fastigheterna Hangelösa Övergården 2^a, 2^a och 2^a samt Hangelösa Sven Jonsgården 12^a.

Domänstyrelsen har framhållit, att någon möjlighet icke torde föreligga för kronan att, såsom jägmästaren föreslagit, undantaga all skogsmark från försäljningen. Styrelsen anser i likhet med lantbruksnämnden att för erhållande av lämplig arrondering skogsskifte I bör vid försäljningen tillläggas hemskiftet. Styrelsen tillstyrker försäljning av huvudgårdslotten

(hemskiftet och skogsskifte I) till arrendatorn Johansson och av Samängen till Hermansson. De åsatta saluvärdena ha icke givit styrelsen anledning till erinran. Vid försäljningarna böra enligt styrelsens mening i tillämpliga delar föreskrivas enahanda villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt beträffande lotten Samängen därutöver, att köparen omedelbart efter köpets genomförande låter vidtaga åtgärd för sammanläggning av lotten med honom förut tillhöriga fastigheter.

Departementschefen.

Försäljningsförslagen föranleda för min del icke någon erinran, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen Hangelösa Erik Jonsgården 5¹ i Hangelösa socken, Skaraborgs län, må säljas *dels* huvudgårdslotten (hemskiftet och skogsskifte I) till egendomens arrendator Fritz Johansson för en köpeskillning av 81 000 kronor, *dels ock* lotten Samängen till lantbrukaren Bror Hermansson för en köpeskillning av 8 500 kronor, båda försäljningarna på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

19:o.

Gösslunda 11¹ i Skaraborgs län.

Domänstyrelsen (skr. 17/11 1950) hemställer, att kronoegendomen förra mönsterskrivarebostället 1 mantal Gösslunda 11¹ i Gösslunda socken, Skaraborgs län, skall med undantag av två områden om 3,5 resp. 5,3 hektar säljas till egendomens arrendator Sten Junggren.

Om egendomens beskaffenhet m. m. inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 8 kilometer från Lidköping, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en årlig avgäld av 2 000 kronor. Efter förut verkställda försäljningar uppgår arealen i fem skiften — hemskiftet, By-maden, Gethallaskiftet samt ett mindre och ett större skogsskifte — till 76,6 hektar, därav 50,4 hektar tomt och åker, 4,2 hektar äng och 22 hektar avrösningsjord. Till egendomen hör härjämte andel i byallmanningen Toftalyckan.

För vissa delar av skogsmarken finnes en av länsstyrelsen den 5 december 1945 fastställd avstyckningsplan. Enligt denna skulle från egendomen avstyckas dels det mindre skogsskiftet innehållande en areal av 3,5 hektar, dels ock av det större skogsskiftet ett område om 5,3 hektar. Områdena avsågos skola utnyttjas till tomter för bostadsändamål. Det förstnämnda området har ock för sagda ändamål avstyckats och därvid åsatts registerbe-teckningen Gösslunda 11°. Vad angår det senare området har för Lidkö-pingsområdet pågående regionplaneutredning medfört, att områdets dis-position för uppdelning i bostadstomter är osäker. Länsstyrelsen har vid så-dant förhållande i utslag den 16 augusti 1950 jämlikt 19 kap. 2 § jorddel-

ningslagen funnit fastställelse å avstyckningen icke kunna meddelas. Tillstånd till avstyckningen har sedermera vid förrättning den 7 november 1950 meddelats under villkor att styckningsområdet sammanlägges med kronoegendomen 1 mantal Lunna 2¹.

Genom avstyckningarna minskas egendomens ovan angivna areal till 67,8 hektar, varav 54,6 hektar inrösningsjord och 13,2 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden består av lermylla på hård lerbotten av medelgod beskaffenhet, liggande i en ur brukningssynpunkt mindre lämplig figur och med dåliga markvägar. Dikningsförhållandena äro mindre goda, och delar av egendomen äro vattenskadade. Byggnadernas skick är i stort sett mindre gott. Ett antal smärre byggnader tillhöra arrendatorn, som även äger den elektriska anläggningen. Elektriska ledningar, tillhörande Norra Kållands elektriska distributionsförening, äro framdragna över ägorna. Egendomen är delaktig i Gösslunda vattenavledningsföretag av år 1935 samt Apelås dikningsföretag, beträffande vilket syneförrättning enligt vattenlagen blivit påbörjad.

Taxeringsvärdet utgör 46 600 kronor jordbruksvärde. Skogen är samtaxerad med annan kronoskog.

Lantbruksnämnden har anfört i huvudsak följande.

Egendomens hemskifte har en timglasliknande, långsträckt figur med byggnaderna placerade vid ena kortsidan. Arronderingen är sålunda mindre god och egendomen har tidigare föreslagits skola delas i två ungefär lika stora brukningsenheter. Egendomen är emellertid ett slättbygdsjordbruk och tillhör i nuvarande storlek en mycket produktionskraftig typ. Nackdelarna med de stora avstånden kunna i någon mån elimineras bland annat genom förbättring av ägovägarna. Arronderingsförhållandena äro därför ej tillräckligt skäl för styckning. Anläggandet av en helt ny gård skulle även kräva betydande investeringar, vilket under rådande förhållanden bör undvikas.

Några övergångsjordbruk, som kunna förstärkas med mark från egendomen, gränsa icke intill densamma. Möjligen skulle ett par mindre områden av hemskiftet kunna avstyckas för sammanläggning med brukningsenheterna Västanåker Anders Häljesgården 3³ och 3⁴. Denna förstärkning är dock icke särdeles angelägen, enär nämnda brukningsenheter redan nu äro bärkraftiga jordbruk med omkring 19 hektar åker vardera. De områden av skogsmarken, som avses skola utbrytas för särskild disposition, böra avstyckas före försäljningen och behållas i kronans ägo.

Nämnden anser övervägande skäl tala för att egendomen försäljes i befintligt skick med undantag av att dels nämnda tomtområden behållas av kronan och dels två mindre områden åkerjord eventuellt avstyckas för förstärkning av förut nämnda brukningsenheter.

Uppskattningsnämnden har meddelat, att ägaren av Västanåker Anders Häljesgården 3³ förklarar sig icke önska förvärva någon tillskotts jord samt att ägarna av Västanåker Anders Häljesgården 3⁴ icke visat sig vara intresserade av jordförvärv. Nämnden har därför tillstyrkt försäljning av egendomen med undantag för områdena om 3,5 resp. 5,3 hektar till arrendatorn Junggren, vilken brukat egendomen väl under 11 år. Saluvärdet har uppskattats till 75 000 kronor, därav 18 400 kronor för skogsmarken och skogen enligt av domänstyrelsens skogstekniska byrå fastställd värdering samt 600 kronor för andelen i byallmanningen. Vid saluvärderingen

har nämnden förutsatt bland annat, att arrendatorn skall respektera ett av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 2 maj 1945 godkänt vägrättskontrakt angående omläggning och förbättring av allmän väg.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha förklarat sig icke ha något att erinra mot försäljning av egendomen i föreslagen omfattning.

Arrendatorn *Junggren* har förklarat sig villig att erlägga en köpeskilling av 75 000 kronor för egendomen med undantag av de två områdena.

Domänstyrelsen har tillstyrkt försäljning i enlighet med det framlagda förslaget. Beträffande områdena om 3,5 resp. 5,3 hektar, vilka tills vidare skulle kvarbli i kronans ägo, har styrelsen meddelat, att Gösslunda kommun vid förfrågan förklarat sig vara intresserad av att få förvärva dem. Det egendomen åsatta saluvärdet har icke givit styrelsen anledning till erinran. Arrendatorn är enligt vad styrelsen inhämtat förut icke ägare av någon jordbruksfastighet.

Försäljningen bör enligt styrelsens mening ske under enahanda villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen *Viskeryd 2'*, samt därutöver att köparen svarar för annuiteter och övriga kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag ävensom respekterar ett av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 2 maj 1945 godkänt vägrättskontrakt angående omläggning och förbättring av allmän väg.

Departementschefen.

Mot förslaget till egendomens disposition har jag intet att erinra och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen *Gösslunda 11'* i *Gösslunda socken*, *Skaraborgs län*, må med undantag för angivna områden om 3,5 resp. 5,3 hektar säljas till egendomens arrendator *Sten Junggren* för en köpeskilling av 75 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

20:o.

Hörsta 2¹ och 2³ i Örebro län.

Domänstyrelsen (skr. 29/11 1950) hemställer, att kronoegendomen förra profossbostället 1 mantal *Hörsta 2²* och *Hörsta 2³* i *Kumla socken*, *Örebro län*, skall med undantag av ett område om 200 kvadratmeter säljas till egendomens arrendator *Gustaf Henry Hall* ävensom att nämnda område skall säljas till *A. G. Andersson Aktiebolag*, *Örebro*.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 5 km från *Kumla stad*, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 110 kronor. Ägorna äro utlagda i tre skiften, hemskiftet, utskiftet, som motsvaras av fastigheten *Hörsta 2³*, samt skogsskiftet. Hemskiftet innehåller 26,7 hektar, därav 26,4 hektar tomt och åker samt 0,3 hektar äng. Utskiftet omfattar 3,4 hektar åker.

Arealen å skogsskiftet uppgår till 28 hektar skogsmark och 1 hektar impediment. Till egendomen hör andel i Kumla häradsallmänning. Åkern består av lermylla av god beskaffenhet. Den är täckdikad enligt plan. Hävden är mycket god.

Av åbyggnaderna är manbyggnaden kall och otidsenlig men i medelgott skick. Stallet och ladugården behöva nybyggas. Två mindre byggnader och den elektriska installationen tillhöra arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Lantbrukarnas elektriska aktieföretag och Krafttransport aktieföretag, äro framdragna över ågorna.

Fastigheten Hörsta 2³ har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 december 1930 utbjudits till salu under hand enligt då gällande försäljningsbestämmelser, dock utan att vinna köpare. Fastigheten har del i ett företag för torrläggning av mark, tillhörande Hörsta m. fl. egendomar i Kumla socken.

Taxeringsvärdet å inägorna utgör 40 000 kronor jordbruksvärde. Skogen är samtaxerad med annan kronoskog.

Fabrikören *Helmer Andersson-Age*, Kumla, har anhållit att i samband med egendomens försäljning få inköpa en inägobacke av Hörsta 2³. Han åberopar att han och hans familj efter samråd med överjägmästaren låtit på en större sten i nämnda backe inhugga följande inskrift: »Anders Andersson, den första partiskomakaren, skoindustriens föregångsman, fader till skofabrikören A. G. Andersson, föddes i en torpstuga här år 1823.» Sökanden har vidare framhållit, att Anders Anderssons verksamhet visat sig ha haft sådan betydelse för utvecklingen av skoindustrien i Närke att det även torde vara ett allmänt intresse, att minnet därav på något särskilt sätt bevaras för framtiden. En framställning om åtgärder att få stenen lagligen fridlyst hade visat sig icke kunna bifallas.

Överlantmätaren har meddelat bl. a. att, därest ändamålet med förvärvet — fridlysning av ett minnesmärke — icke kan ernås på annat sätt, hinder ur fastighetsbildningssynpunkt ej torde möta för avstyckning av ett med hänsyn till nämnda ändamål lämpligt område.

Lantbruksdirektören har efter hörande av lantbruksnämndens delegation för yttre rationalisering anfört bl.a., att vid förberedande förhandlingar rörande egendomens disposition framkommit tanken att från egendomen avstycka visst mindre välbeläget jordområde. Arrendatorn torde enellertid vara emot en dylik anordning, enär området i fråga täckdikats och måste anses vara av särskilt värde för gårdens drift. Det hade därför för det dåvarande icke syntts lämpligt att vidtaga någon ändring i fråga om egendomen.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen vid förnyad utarrendering förses med ny ladugård, att manbyggnaden moderniseras för 12 000 å 13 000 kronor, samt att ny brunn med vattenledningar anordnas för en beräknad kostnad av 4 000 kronor. Nämnden har vidare ifrågasatt att ett markbyte skall åstadkommes genom avstämning av utskiftet (Hörsta 2³) till fastigheten Hörsta litt. B mot ett lika stort skifte av sistnämnda fastighet, varigenom bättre arrondering skulle erhållas. Nämnden har uppskattat saluvärdet å området om cirka 200 m² till 1 krona 50 öre per m² samt salu-

värdet å egendomen i övrigt i befintligt skick, exklusive skog och skogsmark, till 43 000 kronor. Nämnden har upplyst, att arrendatorn skött egendomen på ett förtjänstfullt sätt.

Sedan domänstyrelsens skogstekniska byrå åsatt skogen och skogsmarken ett värde av 34 000 kronor, har *domänintendenten* meddelat, att värdet av andelen i häradsallmanningen kan uppskattas till 8 000 kronor. Saluvärdet å egendomen skulle alltså utgöra 85 000 kronor.

Jägmästaren och överjägmästaren ha, såvitt nu är fråga, icke framställt någon erinran mot uppskattningsförslaget.

Arrendatorn Hall har förklarat, att han icke har något att erinra mot försäljning av förut nämnda område om 200 m² samt att han är villig inköpa egendomen i övrigt för 85 000 kronor på föreslagna villkor.

Andersson-Age har anhållit att för A. G. Andersson Aktiebolags räkning få inköpa berörda område till föreslaget pris.

Domänstyrelsen har i ärendet anfört följande.

Styrelsen tillstyrker försäljning av meranämnda område om cirka 200 m² av Hörsta 2³ till A. G. Andersson Aktiebolag och egendomen i övrigt till arrendatorn Hall, som brukat densamma sedan 1925. Mot de uppskattade saluvärdena har styrelsen icke något att erinra. Det av uppskattningsnämnden föreslagna markbytet synes Hall och ägaren av Hörsta litt. B kunna lösa genom överenskommelse sinsemellan vid lämplig tidpunkt. Hall är enligt uppgift förut icke ägare av annan fastighet än den jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 juli 1949 till honom sålda fastigheten Hörsta 2⁴ om 0,1497 hektar.

Försäljningarna böra enligt styrelsens mening ske under i tillämpliga delar enahanda villkor, som under punkt 2 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt därutöver beträffande huvudgården att köparen svarar för annuiteter och övriga kostnader för ett Hörsta 2³ berörande torrlägningsföretag, samt beträffande området om 200 m² att i köpekontraktet intages erinran om bestämmelserna i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag, förening och stiftelse att förvärva fast egendom.

Departementschefen.

Det för egendomen framlagda dispositionsförslaget har icke givit mig anledning till erinran. För försäljning av huvudgården är riksdagens medverkan erforderlig. Frågan om försäljning av området om cirka 200 kvadratmeter torde i samband därmed böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att kronoegendomen Hörsta 2¹ och 2² i Kumla socken, Örebro län, må, med undantag av nyss angivna område om cirka 200 kvadratmeter av Hörsta 2³, säljas till egendomens arrendator Gustaf Henry Hall för en köpeskilling av 85 000 kronor, *dels ock* att nämnda område må säljas till A. G. Andersson Aktiebolag för en köpeskilling, beräknad efter 1 krona 50 öre för kvadratmeter, båda försäljningarna på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

21:o.

Folkasboda 1¹ och Pålsboda 1¹ i Örebro län.

Domänstyrelsen (skr. 24/11 1950) hemställer, att till Pålsboda municipalsamhälle må säljas vissa områden av kronoegendomen förra kompanichefsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Folkasboda 1¹ och $\frac{1}{2}$ mantal Pålsboda 1¹ i Pålsboda municipalsamhälle, Örebro län.

Om beskaffenheten m. m. av egendomen meddelas, att egendomen ligger vid Pålsboda järnvägsstation och är utarrenderad till den 14 mars 1953 mot en årlig avgäld av 2 870 kronor. Den har en areal av 130,3 hektar, därav 43,3 hektar tomt och åker, 14 hektar betesmark samt 73 hektar avrösningsjord. Taxeringsvärdet utgör 88 200 kronor, därav 59 000 kronor jordbruksvärde och 29 200 kronor skogsvärde.

Pålsboda municipalsamhälle har i framställning till domänstyrelsen anhållit att få förvärva egendomen för upplåtelse av tomter för bostads- och industriändamål. Särskilt framhålles, att genom förvärvet skulle åstadkommas en stabilisering av tomtpriserna inom samhället.

Domänintendenten har föreslagit, att samhället till en början rekommenderas att låta utarbeta en stadsplan, på vilken eventuell saluvärdering kan grundas. Jämväl vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha ansett att dylik plan bör upprättas, av vilken kan bedömas, huruvida hela egendomen eller endast vissa delar av denna böra tagas i anspråk för samhällets utveckling.

Länsarkitekten har framhållit, att det under utarbetande varande förslaget till stadsplan för samhället omfattar endast den västra delen av fastigheterna samt att förvärvet synes tills vidare böra begränsas till de områden, som å en kopia av stadsplaneförslaget angivits med röda begränsningslinjer.

Överlantmätaren har meddelat, att det vid överläggningar med överjägmästaren, domänintendenten och länsarkitekten befunnits, att vissa jämkningar i det föreslagna förvärvsområdet vore nödvändiga för att erhålla en lämplig arrondering av det återstående jordbruket. De områden, som borde säljas till samhället, omfattade cirka 23,25 hektar och hade å upprättad karta angivits med röd kantfärg. Efter försäljningen komme att till egendomens jordbruk återstå en åkerareal av cirka 23,5 hektar förutom tomt, trädgård och betesmark, varför egendomen torde få anses ha förutsättningar att även efter avskiljandet av förvärvsområdet bestå såsom ett bärkraftigt jordbruk.

Marken har härefter saluvärderats av *bostadsstyrelsen*, som åsatt densamma — med undantag av ett till idrottsplats avsett område om 1,98 hektar — ett värde av 113 310 kronor, motsvarande 0,49 kronor för kvadratmeter råmark. Ersättningen för idrottsplatsområdet bör enligt bostadsstyrelsen utgå efter det värde marken har för jordbruksändamål. Detta värde har av domänintendenten uppskattats till 2 300 kronor per hektar, varvid sålunda uppskattningsvärdet å området skulle utgöra 4 554 kronor. Slutligen har jägmästaren värderat växande skog å områdena till 4 000 kronor, mot vilken värdering domänstyrelsens skogstekniska byrå icke haft något att erinra.

Saluvärdet i dess helhet å de till försäljning föreslagna områdena uppgår sålunda till (113 310 + 4 554 + 4 000 =) 121 864 kronor, som avrundats till 122 000 kronor.

Municipalfullmäktige ha efter erhållen del av försäljningsförslaget beslutat att inköpa ifrågavarande områden om cirka 23,25 hektar efter ett saluvärde av högst 122 000 kronor samt att godkänna vissa av domänstyrelsen föreslagna försäljningsvillkor.

Domänstyrelsen har tillstyrkt, att de föreslagna områdena om cirka 23,25 hektar säljas till municipalsamhället för 122 000 kronor. Styrelsen har vidare meddelat, att representanter för samhället hos styrelsen förhört sig om möjligheterna till nedsättning av saluvärdet i vad avser idrottsplatsområdet, därvid framhållits att området komme att draga stora kostnader för planering. Upplysning hade därvid lämnats dem om att området värderats endast efter jordbruksvärdet. Detta värde är enligt styrelsens mening mycket skäligt.

Försäljningen, i vilken icke ingå några byggnader, bör enligt styrelsen ske under följande villkor:

Efter verkställd avstyckning överlätas områdena med tillträdesrätt för samhället räknat från dagen för köpekontraktets underskrivande i då befintligt skick. Köpeskillingen erlägges kontant å tillträdesdagen. Samhället har att respektera det för egendomen till den 14 mars 1953 gällande arrendekontraktet i vad detsamma avser ifrågavarande områden, skolandet till följd härav kronan äga att till nämnda dag uppbära utgående arrendeavgift oavkortad. Egendomens arrendator förbehålles rätt att efter utgången av nämnda tid i första hand få av samhället arrendera åkerjorden å områdena i den omfattning densamma ej behöver tagas i anspråk för samhällets successiva utbyggande. Kronan förbehålles rätt att för utforsling av skogsprodukter från egendomens skogsmark nyttja erforderliga utfartsvägar över områdena. Innehavare av över områdena med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köpare till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna. Samhället erlägger avstycknings-, mättnings- och lagfartskostnaderna jämte övriga med köpet förenade utgifter ävensom å områdena för tiden från tillträdesdagen belöpande skatter och onera.

Departementschefen.

Med municipalsamhällets framställning avses att till skäligt pris förvärva för samhällets expansion erforderlig mark. Detta syfte torde för den närmaste framtiden kunna vinnas genom att samhället får köpa mark från ifrågavarande egendom i den omfattning, som myndigheterna angivit. Mot värderingen av de till försäljning ifrågasatta områdena har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande områden om cirka 23,25 hektar av kronoegendomen Folkasboda 1^a och Pålsboda 1^a i Pålsboda municipalsamhälle, Örebro län, må säljas till Pålsboda municipalsamhälle för en köpeskillning av 122 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

22:o.

Mälby 2¹ i Västmanlands län.

Domänstyrelsen (skr. 17/11 1950) hemställer, att kronoegendomen förra korpralsbostället 1 mantal Mälby 2¹ i Altuna socken, Västmanlands län, skall säljas till egendomens arrendator Sven Lundquist.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 30 kilometer från Sala, är till den 14 mars 1951 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1949/50 utgick med 1 769 kronor. Den innehåller i två skiften 74,2 hektar, därav 46 hektar tomt och åker samt 26,6 hektar avrösningsjord inberäknat impediment å hemskiftet och 1,6 hektar avrösningsjord å utskiftet i Simtuna häradsallmänning. Åkern består av god, mullblandad lerjord. Den är täckdikad. Omkring 6 hektar äro stenbundna. Hävden är god.

Av byggnaderna är manbyggnaden kall och otidsenlig. Övriga byggnader äro i stort sett av medelgod beskaffenhet. Egendomens arbetarbostad tillhör arrendatorn, som även äger vissa mindre hus, den elektriska installationen i bland annat manbyggnaden samt vatten- och avloppsledningar. Elektriska ledningar, tillhörande Altuna elektriska distributionsförening, äro framdragna över ägor. Egendomen är delaktig i Mälby dikningsföretag 1936 och Eklunda dikningsföretag 1937.

Taxeringsvärdet utgör 47 500 kronor, därav 40 800 kronor jordbruksvärde och 6 700 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 75 500 kronor, därav 17 000 kronor utgöra värdet av skogsmark och skog enligt av domänstyrelsens skogstekniska byrå fastställd värdering.

Lantbruksnämnden har efter verkställd undersökning funnit mark från egendomen icke vara erforderlig för rationaliseringsändamål.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha tillstyrkt försäljning av egendomen.

Sedan *arrendatorn* erhållit del av försäljningsförslaget, har han framhållit, att skorstensmuren i manbyggnaden blivit utdömd samt att uppskattningsnämnden icke ägt kännedom härom vid saluvärderingen. Efter förhandlingar har han förklarat sig villig inköpa egendomen för 73 000 kronor.

Domänintendenten har tillstyrkt egendomens försäljning till det av arrendatorn erbjudna priset.

Domänstyrelsen har med hänsyn till att egendomen brukats av arrendatorn och före honom av hans fader sedan år 1904 samt med beaktande av föreliggande förhållanden förordat, att egendomen säljes till arrendatorn för en köpeskilling av 73 000 kronor. Styrelsen har vidare meddelat, att egendomen icke upptagits i förteckningen över kronoegendomar, som ansetts böra behållas i kronans ägo.

Försäljningen bör enligt styrelsens mening ske under enahanda villkor, som under punkt 2 angivits för försäljning av kronoegendomen Viskeryd 2¹, samt därutöver att köparen svarar för annuiteter och övriga kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag.

Departementschefen.

Med instämmande i domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Mälby 2¹ i Altuna socken, Västmanlands län, må säljas till egendomens arrendator Sven Lundquist för en köpeskilling av 73 000 kronor samt på i hudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

23:o.

Stora och Lilla Åvesta nr 1 i Kopparbergs län.

Kronoegendomen Stora och Lilla Åvesta nr 1 är belägen delvis inom Fokärna socken, delvis inom Krylbo köping. Egendomen, som i öster begränsas av norra stambanan, uppdelas genom den över egendomen i riktning öster och väster framdragna järnvägen Krylbo—Mjölby i två större områden. Det södra av dessa områden genomflytes av Svartån. Av det söder om järnvägen Krylbo—Mjölby liggande området disponeras östra delen mellan stambanan och Svartån av statens järnvägar. Återstoden av detta område ävensom den norr om nyssnämnda järnväg liggande delen av egendomen förvaltas av domänstyrelsen.

Av domänstyrelsens förvaltningsområde har berörda norra del av egendomen ävensom det område av den söder om järnvägen Krylbo—Mjölby belägna delen, som inneslutes av Svartån, genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 mars 1929 inkorporerats med Krylbo köping. Även det av statens järnvägar disponerade området utgör på grund av samma beslut en del av köpingen. Av de under domänstyrelsens förvaltning stående markområdena har viss del upplåtits såsom jordbruksarrende.

Enligt vad domänstyrelsen meddelat i ett till Kungl. Maj:t den 10 november 1950 avgivet utlåtande — för vilket närmare redogörelse kommer att senare lämnas — innehåller den i kronans ägo kvarvarande delen av egendomen en areal av 128,2 hektar, därav 37,2 hektar tomt och åker, 7,2 hektar äng och 83,8 hektar skogsmark. Skogsmarken ingår i kronoparken Bjurfors. Åbyggnaderna äro i medelgott skick. Taxeringsvärdet utgör 105 500 kronor, därav 39 600 kronor jordbruksvärde, 30 900 kronor skogsvärde och 35 000 kronor tomt- och industrivärde. Egendomen är för närvarande utarrenderad till den 14 mars 1951 mot en avgäld av 1 900 kronor för år.

Krylbo köping har tid efter annan gjort framställningar om förvärv av mark från egendomen. Dessa hava för tiden från och med år 1937 vunnit beaktande i så måtto att av egendomen avyttrats *dels* jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 juli 1937 (prop. nr 230 p. 13) ett utom stadsplanen beläget område om 58 360 kvadratmeter mot en köpeskilling av 68,5 öre för kvadratmeter, *dels* jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1941 (prop. nr 151 p.

16) ett för industri avsett område om 8 750 kvadratmeter, innefattande stadsågan nr 155 + 160 B, mot en köpeskilling av 80 öre för kvadratmeter, dels jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 1 februari 1946 ett för industri avsett område om 31 665 kvadratmeter, innefattande stadsågorna nr 155 + 160 A och 161 B, mot en köpeskilling av 70 öre för kvadratmeter, dels ock jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 juli 1947 ett för småstugebebyggelse avsett område om 41 400 kvadratmeter, beläget utom stadsplanen öster om Folkarevägen, mot en köpeskilling av cirka 37 öre för kvadratmeter.

Jag torde nu få anmäla följande framställningar från Krylbo köping om ytterligare markupplåtelse från egendomen:

I skrivelse den 8 februari 1947 hemställer *domänstyrelsen*, att till Krylbo köping må säljas två områden om tillhoppa cirka 22 hektar, utmärkta med röd streckning å ett år 1939 upprättat förslag till ändring och utvidgning av stadsplanen för köpingen, mot köpeskilling som bestämmes av styrelsen i samråd med dåvarande statens byggnadslånebyrå.

Till grund för framställningen ligger en av *köpingens kommunalnämnd* till styrelsen ingiven ansökning den 8 november 1944, vari anhålles att till köpingen måtte avyttras all den till egendomen hörande inägojord, som är belägen norr om järnvägen Krylbo—Mjölby. Kommunalnämnden har samtidigt meddelat, att köpingen — med hänsyn till att inägojorden söder om järnvägen saknade byggnader och dess förvaltning kunde tänkas bli försämrad genom berörda försäljning — vore villig inköpa även denna mark i samband med övrig inägojord. Enligt beslut av kommunalnämnden den 29 januari 1946 har ansökningen utökats att avse jämväl vissa delar av skogsmarken å södra området väster om den s. k. Ramnäskraftledningen.

Av domänstyrelsen verkställd utredning i ärendet innefattar bl. a. en av *statens byggnadslånebyrå* verkställd saluvärdering av de ifrågasatta förvärvsområdena. Rörande saluvärderingen inhämtas av handlingarna, att av flera skäl — bl. a. markens beskaffenhet och dess utnyttjande vid exploateringen för olika ändamål, såsom för bostads- och industribyggelse, gatanläggning m. m, samt tidrymden för exploateringen — värderingen ansetts böra grundas på det råmarkspris, som framkomme vid värdering av visst som representativt befunnit beräkningsområde. I råmarkspriset ingår icke värdet av förefintlig skog. Som beräkningsområde har valts ett område om 551 600 kvadratmeter av stadsplaneområdet norr om järnvägen Krylbo—Mjölby. Som råmarksvärde å beräkningsområdet och därmed å hela saluområdet har framräknats ett värde av 21 öre för kvadratmeter.

Domänstyrelsen har med hänsyn till att stadsplanen för det norr om järnvägslinjen Krylbo—Mjölby belägna området komme att göras till föremål för väsentliga förändringar funnit det olämpligt, att detta område säljes innan en definitiv stadsplan föreligger och den framtida användningen kan helt överblickas. Däremot har styrelsen funnit hinder icke föreligga att av den söder om nämnda järnvägslinje belägna delen av egendomen till köpingen säljes ett område om cirka 22 hektar, innefattande dels det s. k. Södra bostadsområdet, beläget mellan Folkarbovägen och Ramnäskraftledningen, om cirka 10 hektar, dels ock cirka 12 hektar av det s. k. Industriområdet, beläget väster om Folkarbovägen. I fråga om prissättningen framhåller styrelsen, att området i fråga utgöres av ett plant skifte utan nackdelar i bebyggelsehänseende samt att exploatering av detsamma kan ske omedelbart. Vid angivna förhållanden bör området enligt styrelsens mening åsättas ett högre värde än det pris av 21 öre för kvadratmeter, som fram-

räknats för beräkningsområdet. Styrelsen föreslår i anslutning härtill, att området avyttras mot en köpeskilling, som efter förnyad värdering av området av statens byggnadslånebyrå och efter uppskattning jämväl av skogsvärdet fastställs av styrelsen i samråd med byggnadslånebyrån.

Att domänstyrelsens förenämnda framställning icke tidigare underställts Kungl. Maj:ts prövning beror på att *Krylbo köpings kommunalfullmäktige* i en den 28 januari 1947 dagtecknad skrivelse hos Kungl. Maj:t anhållit att till det av statens byggnadslånebyrå föreslagna priset, 21 öre för kvadratmeter, få förvärva all domänverket tillhörig mark inom köpingens gränser. Denna ansökan avser sålunda ett markförvärv, vari de av domänstyrelsen tidigare till avyttring ifrågasatta områdena om cirka 22 hektar ingå allenast som ett delområde.

Över kommunalfullmäktiges ansökan har *domänstyrelsen* efter verkställd utredning avgivit utlåtande den 10 november 1950. Domänstyrelsen hemställer, att till köpingen må mot en köpeskilling av 27 öre för kvadratmeter avyttras två områden, för vilka stadsplan eller förslag till sådan plan blivit upprättade. Områdena ha utmärkts med heldragna blå linjer å i ärendet företedda stadsplaneförslag ävensom å en av distriktslantmätaren E. V. Hising år 1946 över egendomen upprättad karta. De innefatta ett norr om järnvägen Krylbo—Mjölby beläget område om cirka 51 hektar och ett söder om järnvägslinjen och väster om Folkarbovägen beläget område om cirka 41 hektar.

I fråga om stadsplaneringen erinrar styrelsen, att för köpingen finnes ett av länsarkitektkontoret i december 1939 upprättat, efter vissa ändringar den 6 mars 1942 fastställt förslag till stadsplan. Förslag till ändring av denna plan ha, anför styrelsen, numera upprättats dels i januari 1947, vilket förslag berör egendomens gårdsområde norr om järnvägslinjen och en mindre del av industriområdet söder därom, dels ock i mars 1950 för bl. a. återstoden av egendomen norr om järnvägslinjen.

Jägmästaren i Bjurfors skolrevir har vid bedömningen av köpingens ansökan framhållit skogsmarkens betydelse såsom övningsskog för skogsskolan och skogshögskolan samt föreslagit, att försäljningen begränsas till de delar av kronoparken, som oundgängligen erfordras för köpingens utveckling under högst 15 år. Jägmästaren har därför avstyrkt försäljning av de områden, för vilka stadsplan icke blivit uppgjord. *Överjägmästaren* har instämt i jägmästarens uttalande.

Länsarkitekten har tillstyrkt ett tillmötesgående av köpingens framställning om markförvärv inom köpingsområdet i största möjliga utsträckning.

Bostadsstyrelsen har verkställt ny saluvärdering av förenämnda markområden om 51 resp. 41 hektar. Styrelsen har nu beräknat råmarksvärdet å norra området till 27 öre för kvadratmeter. Beträffande södra området, som avses att utnyttjas för industriändamål, framhålles att markbeskaffenheten inom vissa kvarter är dålig, varför medeltung industri ej kan komma i fråga utan förstärkning av undergrunden. Kostnaderna för avloppsanordningar bliva höga beroende på att avloppsvattnet för större de-

len av området måste nedföras till den söder om området belägna bäcken och därifrån med pumpverk tryckas in i samhällets ledningsnät. Den genom området gående bäckravinen måste överbroas på två ställen. Med hänsyn till att värdet av området är svårt att beräkningsmässigt ange förordas, att även detta område åsättes ett värde av 27 öre för kvadratmeter.

Värdet av å områdena växande skog har vederbörande *skogstaxator* uppskattat till 57 000 kronor. Värdet av åbyggnaderna har *domänintendenten* angivit till 35 000 kronor, därav 20 000 kronor för manbyggnaden, för vilken en tomt blivit utlagd i stadsplanen.

Sedan domänstyrelsen tillställt kommunalnämnden förslag till försäljning av ifrågavarande områden, ha *kommunalfullmäktige* på förslag av kommunalnämnden beslutat inköpa områdena för en köpeskilling av 27 öre för kvadratmeter med tillägg av 57 000 kronor för skogen och 35 000 kronor för byggnaderna.

Domänstyrelsen har i anslutning till revirförvaltarens yttrande funnit försäljningen till köpingen böra begränsas till nyssnämnda områden om sammanlagt cirka 92 hektar, för vilka stadsplan eller förslag till sådan plan blivit upprättade. Råmarksvärdet, 27 öre för kvadratmeter, har styrelsen funnit vara lågt. Styrelsen har likväl ansett sig böra godtaga detsamma med hänsyn bl. a. till att ett flertal bäckraviner genomkorsa områdena, varigenom deras användbarhet minskas. Styrelsen har även erinrat om att det år 1946 föreslagna råmarksvärdet, 21 öre per kvadratmeter, framräknats för ett s. k. beräkningsområde, vars gränser icke sammanföllö med gränserna för egendomen. Mot de skogen och åbyggnaderna åsatta värdena har styrelsen icke funnit något att erinra. Försäljningen bör enligt styrelsens mening ske under följande villkor.

Områdena överlåtas efter verkställd avstyckning med tillträdesrätt för köpingen räknat från dagen för köpekontraktets underskrivande i då befintligt skick. I försäljningen ingå endast å norra området befintliga, domänverket tillhöriga byggnader och anläggningar. Köpeskillingen erlägges kontant å tillträdesdagen. Köpingen inträder i de rättigheter och skyldigheter, som kronan enligt gällande arrendekontrakt har i förhållande till egendomens arrendator, innebärande bl. a., att köpingen skall vid arrendetidens utgång utgiva ersättning till honom för förbättring, för vilken jordägaren jämlikt lagen om nyttjanderätt till fast egendom är skyldig ersätta nyttjanderättshavaren, samt att köpingen äger av honom uppbära det ersättningsbelopp för brister i byggnad, hägnad m. m., som arrendatorn enligt syn, varom köpingen har att föranstalta, kan bliva skyldig utgiva, ägande domänstyrelsen uppbära de arrendeavgälder och övriga inkomster, som belöpa på tiden intill tillträdesdagen. Arrendatorn förbehålles rätt att i första hand få av köpingen arrendera inägojorden å norra området i den omfattning densamma ej behöver tagas i anspråk för köpingens successiva utbyggande. Kronan förbehålles rätt att för utforsling av skogsprodukter från kronoparken Bjurfors nyttja erforderliga utfartsvägar över områdena. Innehavare av över områdena med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köpare till annan ersättning än gottgörrelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av led-

ningarna. Köpingen erlägger avstycknings-, mättnings- och lagfartskostnaderna jämte övriga med köpet förenade utgifter ävensom svarar för å områdena jämte i försäljningen ingående byggnader för tiden från tillträdesdagen belöpande skatter och onera.

Departementschefen.

Domänstyrelsens senaste förslag innebär, att till Krylbo köping skall säljas hela den i kronans ägo kvarvarande delen av egendomen med undantag av cirka 36 hektar i södra och sydöstra utkanten av egendomen. Då med förvärvet främst avses att befordra en ändamålsenlig och planmässig bostads- och industribebyggelse har jag icke något att erinra mot avyttring av områdena i fråga. Det vid värderingen i augusti 1950 framkomna råmarksvärdet, 27 öre för kvadratmeter, torde böra godtagas. Uppskattningsvärdena för skog och åbyggnader ha icke heller givit mig anledning till erinran.

Jag hemställer alltså i anslutning till domänstyrelsens förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förberörda områden om sammanlagt cirka 92 hektar av kronoegendomen Stora och Lilla Åvesta nr 1 i Krylbo köping, Kopparbergs län, må säljas till Krylbo köping för en köpeskilling, beräknad efter 27 öre för kvadratmeter, med tillägg av 57 000 kronor för växande skog och 35 000 kronor för byggnader samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

24:o.

Kyrkplatsen 1¹ i Västerbottens län.

Genom avvittringsutslag den 8 februari 1888 av länsstyrelsen i Västerbottens län avsattes visst område till kyrkoplats, kyrkostad och begravningsplats i Stensele socken. Området har genom lantmäteristyrelsens beslut den 5 november 1941 upptagits i jordregistret för socknen såsom kronojordlägenheten Kyrkplatsen 1¹. Denna omfattar 7,45 hektar.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till länsstyrelsen i Västerbottens län ingiven skrivelse den 18 maj 1947 ha *municipalfullmäktige i Stensele municipalsamhälle* anhållit, att ett område om 6,64 hektar av fastigheten Kyrkplatsen 1¹ måtte avgiftsfritt överlåtas till municipalsamhället. Området har å en av extra lantmätaren Gustav Lodman år 1947 upprättad karta betecknats med litt. A. Som skäl för framställningen anföres, att å fastigheten endast funnes ett kyrkobyhus. Detta vore emellertid i sin helhet bebott av personer tillhörande municipalsamhället. Det syntes knappast antagligt att nya kyrkobyhus komme att uppföras i samhället, då förefintligheten av relativt goda järnvägsförbindelser samt bilvägar gjorde det överflödigt för kyrkobesökarna att övernatta i kyrkbyn. Däremot vore fastigheten av stor betydelse för samhällets framtida utveckling.

Med utlåtande den 9 december 1949 har länsstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Vid utlåtandet ha fogats yttrande av kyrkofullmäktige i Stensele församling jämte skrift till bemötande därav av municipalfullmäktige ävensom yttranden av länsarkitekten och överlantmätaren i länet samt stiftsnämnden i Luleå. Härefter ha Stensele sockens kommunalfullmäktige yttrat sig i ärendet den 15 juli 1950 och kammarkollegiet den 4 oktober 1950.

Kyrkofullmäktige ha bestritt ansökningen samt framhållit att området redan i stor utsträckning vore upptaget för annan bebyggelse än kyrkobystugor. Ytterligare mark behövde tagas i anspråk för skoländamål och mejeribyggnad. Återstoden av den till fastigheten hörande marken borde komma till användning för det ändamål, vartill fastigheten vid avvittningen avsatts.

Municipalfullmäktige ha häremot erinrat, att bebyggelsen inom området utgjordes av en mejeribyggnad, en kommunen tillhörig mindre arrestlokal och en mindre enplans-fastighet. Att reservera särskild mark inom området till disposition för eventuellt nya kyrkstugubyggen torde av skäl som angivits i skrivelsen den 18 maj 1947 icke vara erforderligt.

Länsarkitekten har tillstyrkt ansökningen.

Överlantmätaren har i fråga om ägande- och dispositionsrätten till fastigheten Kyrkplatsen 1° erinrat, att kyrkstäderna inom Västerbottens län vore uppförda å mark, som avsatts av krono- eller prästgårdsjord att av respektive församling avgiftsfritt disponeras till kyrkstad under vissa föreskrivna villkor. I en del fall hade dock marken överlämnats med äganderätt till sockenkommunen med vissa förutsättningar beträffande användningen m. m. Enligt meddelande till länsstyrelsen den 25 november 1941 hade kammarkollegiet funnit fastigheten Kyrkplatsen 1° vara av jordnaturen krono under allmän disposition. Nyttjanderätten till fastigheten syntes vara reglerad dels genom ett Kungl. Maj:ts brev den 6 maj 1817 angående förbud mot bosättning i kyrkobyn mellan helgerna m. m., dels genom en av länsstyrelsen den 7 november 1868 utfärdad ordningsstadga för kyrkstäderna i Västerbottens län samt likaledes av länsstyrelsen den 2 februari 1885 meddelade föreskrifter angående byggnaders uppförande å kyrkplatsen i Stensele socken. Fastigheten i fråga ägdes sålunda av kronan samt disponerades under nyss angivna villkor av församlingen.

Med hänvisning till att, enligt överlantmätaren, fastigheten i fråga ägdes av kronan men under vissa villkor disponerades av Stensele församling har *stiftsnämnden* framhållit att för bifall till municipalsamhällets framställning erfordrades att församlingen avsade sig dispositionsrätten till fastigheten. Därest så skedde borde givetvis undantag göras för de delar, som erfordrades för församlingsändamål, t. ex. tomtområden för krematorium och för ett under kyrkorådets vård stående kyrkohärberge eller liknande anordning, där byarnas befolkning gratis eller för en ringa avgift kunde taga in vid besök i kyrkbyn vid kyrkhelger och annat. Under angivna förutsättningar hade stiftsnämnden icke något att erinra mot framställningen.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Med anledning av kyrkofullmäktiges inställning till den väckta frågan anser sig länsstyrelsen böra framhålla att, oaktat området varit avsett för rent kyrkliga ändamål, det dock med hänsyn till att området avsatts för sockenmännens räkning torde kunna ifrågasättas om över huvud taget församlingen kan göra någon sin rätt gällande till detsamma. Bortsett häriifrån har utvecklingen klart visat, att det område, varom här är i fråga, är alldeles för stort för det ändamål, vartill det ursprungligen avsatts. På grund härav och med hänsyn till sitt läge inom samhället har området enligt av municipalfullmäktige den 15 oktober 1949 antaget förslag till stadsplan ansetts böra exploateras dels för allmän plats dels ock för tomtupp-låtelse. Enligt förslaget har därvid reserverats ett mindre område för församlingsändamål bland annat för tillgodoseende av församlingbornas in-tresse — om nu något sådant finnes — av att kunna erhålla mark för kyrkstugebebyggelse. Det sålunda reserverade området torde enligt läns-styrelsens mening få anses fullt tillräckligt.

På grund av det anförda och då det måste anses utgöra en municipalsam-hällets skyldighet att ansvara för att samhället erhåller en ur fastighets-bildningssynpunkt sund utveckling anser länsstyrelsen sig böra tillstyrka bifall till den gjorda framställningen.

Jag torde här få erinra, att Kungl. Maj:t den 16 juni 1950 i viss omfatt-ning fastställt ett av Stensele municipalfullmäktige vid sammanträde den 15 oktober 1949 antaget förslag till stadsplan för municipalsamhället. För-slaget, som jämväl innehåller stadsplanebestämmelser, har angivits å en av länsarkitektkontoret i länet år 1944 upprättad, sedermera reviderad karta med därtill hörande beskrivning. Fastigheten Kyrkplatsen 1^a ingår, fränsett nordöstligaste delen, i stadsplaneområdet.

I sitt yttrande i ärendet ha *kommunalfullmäktige* på förslag av kommu-nalnämnden förordat följande uppdelning av fastigheten Kyrkplatsen 1^a i dess helhet.

Till k o m m u n e n överlåtes den del av fastigheten, som å ett yttrandet bilagt stadsplaneutdrag är upptagen för allmänna ändamål under beteck-ningen A och som erfordras för skoländamål och för apoteksbyggnad samt den del av bostadsområdet BF 2, varå kommunens arrestlokal med vakt-mästarbostad är uppförd.

Till f ö r s a m l i n g e n överlåtes området betecknat BF 3 intill kyr-kan, de för kyrkliga ändamål i stadsplanen avsatta områdena samt de för park och planteringar avsatta områdena med undantag för en del av park-området mellan området IB och arrestbyggnaden å området BF 2.

Till m u n i c i p a l s a m h ä l l e t slutligen överlåtes återstoden av fas-tigheten, bestående av resten av den för bostadsändamål avsatta kvarters-marken, kvartersmarksområdet betecknat IB, varå mejeribygnad är upp-förd, samt all gatumark och ovan nämnda parkområde mellan kvarters-områdena IB och BF 2.

Kammarkollegiet har anförut.

Ehuru ifrågavarande fastighet vid avvitrningen avsatts såsom plats för kyrka, kyrkobystugor och begravningsplats i Stensele, läser dock ägande-rätten till fastigheten fortfarande tillkomma kronan. Endast området kring kyrkan synes numera användas för nämnda ändamål. Å fastigheten finnes för närvarande endast ett kyrkobyhus. Detta är emellertid enligt utredningen

i ärendet i sin helhet bebott av i municipalsamhället bosatta personer. Anledning till antagande, att nya kyrkobyhus komma att uppföras i samhället, synes knappast föreligga.

Då sålunda området endast till mindre del behöver tagas i anspråk för det ändamål, för vilket det ursprungligen avsatts, synes icke vara något att erinra mot att municipalsamhället får för exploatering övertaga den del av området, kommunen föreslagit. Övrig del av området torde, likaledes enligt kommunens förslag, kunna övertagas av kommunen och församlingen. Härigenom tillgodoses, utom municipalsamhällets intresse att erhålla exploateringsmarken å fastigheten, församlingens önskan att få disponera område för kyrkligt byggnadsändamål samt kommunens intresse att erhålla äganderätt till viss, för kommunalt ändamål ianspråktagen mark.

I ärendet har förutsatts, att fastigheten utan ersättning skulle överlåtas på respektive kommun, församling och municipalsamhälle. Häremot har kollegiet intet att erinra.

Departementschefen.

Av utredningen i ärendet framgår, att av det område, som vid avvittningen avsatts till kyrkoplats, kyrkostad och begravningsplats i Stensele socken, endast en mindre del behöver tagas i anspråk för detta ändamål. Vid sådant förhållande och då det av kommunalfullmäktige framlagda förslaget till områdets disposition synes väl tillgodose de av kommunen, församlingen och municipalsamhället framförda anspråken och önskemålen, vill jag tillstyrka, att området med föreslagen fördelning överlåtes å dessa. I likhet med kammarkollegiet finner jag vederlag för överlåtelse icke böra ifrågakomma. Härutinnan vill jag erinra, att 1943 års riksdag (skr. nr 54) med bifall till Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (nr 27) medgivit, att bland annat ett till kyrkostad vid avvittningen avsatt område i Tärna socken med undantag för visst som begravningsplats använt område finge utan vederlag överlåtas på Tärna kommun.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela närmare föreskrifter om överlåtelsen ävensom i övrigt fastställa villkoren för denna.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fastigheten Kyrkplatsen 1¹ i Stensele socken, Västerbottens län, må — med i huvudsak den fördelning, som kommunalfullmäktige i Stensele kommun föreslagit i yttrande i ärendet den 15 juli 1950 — utan vederlag och på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva, överlåtas till respektive Stensele kommun, municipalsamhälle och församling.

Kungl. Maj:ts proposition nr 15.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—24:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Einar Herlitz.